

Asociacijai „Kraštovaizdis“

2024-05-08

Nr. V1-522-24

2024-03-13

| 2024-03-13

Nr. el. laišką/rašta

Autorius: Dovilė Ulinskaitė

Projekto numeris: 221587

Projekto vadovas: Vyatutas Belickas

El. p. dokumentai@krastovaizdis.

DĖL GAUTŲ PASIŪLYMŲ DĖL POVEIKIO APLINKAI VERTINIMO

UAB „Sweco Lietuva“ atlieka planuojamos ūkinės veiklos (toliau – PŪV) – UAB „Žalia žemė“ planuojamų iki 72 vėjo elektrinių parko Alionių, Širvintų ir Zibalų sen. Širvintų r. sav. Vilniaus apskr. teritorijose statybos ir veiklos poveikio aplinkai vertinimą (toliau – PAV).

Vadovaujantis Visuomenės informavimo ir dalyvavimo planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo procese tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2023-05-23 įsakymu Nr. D1-157 „Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2017 m. spalio 31 d. įsakymo Nr. D1-885 „Dėl Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“, (toliau – Tvarkos aprašas) 36 punkto nuostatomis, informuojame, kad 2024 m. kovo 13 d. gautas Asociacijos „Kraštovaizdis“ pasiūlymas dėl PAV gautas ir užregistruotas (registracijos Nr. V2-342-24)

Toliau pateikiamas pasiūlymų (sugrupuotų pagal gautą dokumentą) įvertinimas:

Pastaba Nr. 1.1. Netinkamas visuomenės informavimas apie PAV pradžią

Atsakymas į pastabą Nr. 1.1. PAV dokumentacija parengta ir PAV procedūros atliekamos vadovaujantis Lietuvos Respublikos Seimo 1996 m. rugpjūčio 15 d. įstatymu Nr. I-1495 „Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymu“ (Lietuvos Respublikos Seimo 2022-11-24 įstatymo Nr. XIV-1560 redakcija) (toliau – PAV įstatymas) ir Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2017 m. spalio 31 d. įsakymu Nr. D1-885 „Dėl Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo tvarkos aprašų patvirtinimo“ (su vėlesniais papildymais ir pakeitimais) patvirtintais Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo procedūrų vykdymo tvarkos aprašo, Visuomenės informavimo ir dalyvavimo planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo procese tvarkos aprašo (toliau – Visuomenės informavimo tvarkos aprašas) reikalavimais.

Informuojame, kad vadovaujantis tuo metu galiojančiais teisės aktų reikalavimais (t. y. 2017 m. spalio 31 d. įsakymu Nr. D1-885 patvirtintu Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo tvarkos aprašu) duomenys apie PAV pradžią buvo skelbiama toliau nurodytais būdais:

- 2023-03-07 d. Širvintų r. sav. internetiniame puslapyje bei savivaldybės skelbimų lentoje;
- 2023-03-07 d. Alionių, Širvintų, Zibalų seniūnijų skelbimų lentose;
- 2023-03-10 d. laikraštyje „Širvintų kraštas“;
- 2023-03-13 d. UAB „Sweco Lietuva“ internetiniame puslapyje;
- 2023-03-07 d. AAA internetiniame puslapyje.

Taip pat, visuomenei skelbiamoje informacijoje, kaip ir numatė tuo metu galiojantys teisės aktai, buvo nurodyta:

1. Planuojamos ūkinės veiklos organizatorius ir kontaktiniai duomenys;
2. PAV dokumentų rengėjas ir kontaktiniai duomenys;

3. Planuojamos ūkinės veiklos pavadinimas ir vieta;
4. PAV subjektai, kurie pagal kompetenciją teiks išvadas dėl programos, ir atsakingoji institucija, kuri tvirtins programą;
5. Pasiūlymų teikimo terminas, t. y. buvo nurodyta, kad visuomenė turi teisę pateikti pasiūlymus per 10 darbo dienų, kai gautą pranešimą apie PAV pradžią savo svetainėje paskelbia AAA, terminą skaičiuojant nuo kitos dienos po paskelbimo.
6. PAV dokumentų rengėjo interneto svetainėje aktyvi internetinė nuoroda.

PAV ataskaitos 2 tekstiniame priede pateikti pranešimo apie PAV pradžią viešinimo ir derinimo dokumentai.

Pažymime, kad AAA, vadovaudamasi tuo metu galiojančiais teisės aktais, paskelbė Pranešimą apie PAV pradžią 2023-03-07 Aplinkos apsaugos agentūros interneto svetainėje <http://aaa.lrv.lt>.

Atkreipiame dėmesį, kad 2023 m. gegužės 23 d. LR aplinkos ministro įsakymu Nr. D1-157 buvo pakeistas ir nauja redakcija išdėstytas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2017 m. spalio 31 d. įsakymas Nr. D1-885 „Dėl Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“. Šiuo įsakymu buvo patvirtinti (ir atitinkamai vadovaujantis vykdomos poveikio aplinkai vertinimo procedūros):

- 1.1. Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo procedūrų vykdymo tvarkos aprašas;
- 1.2. Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo dokumentų rengimo tvarkos aprašas;
- 1.3. Planuojamos ūkinės veiklos tarpvalstybinio poveikio aplinkai vertinimo procedūrų vykdymo tvarkos aprašas;
- 1.4. Visuomenės informavimo ir dalyvavimo planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo procese tvarkos aprašas.

Pažymime, kad per nustatytą laiką nuo pranešimo apie PAV pradžią paskelbimo, visuomenė teikė pasiūlymus ir klausimus, kurie buvo įvertinti ir buvo parengtas suinteresuotos visuomenės pasiūlymų įvertinimas, kuris buvo pateiktas PAV ataskaitos 2 tekstiniame priede.

Atsižvelgiant į aukščiau pateiktą informaciją, kad visuomenė buvo informuota apie PAV pradžią vadovaujantis tuo metu galiojančiais teisės aktais, informuojame, kad Jūsų pasiūlymas poveikio aplinkai vertinimo procedūrą pradėti iš naujo yra atmestas. Pažymime, kad PAV programa dėl PŪV nebuvo rengiama (Jūsų rašte pateiktas klaidingas teiginys).

Pastaba Nr. 1.2. *Netinkamas suinteresuotos visuomenės informavimas PAV ataskaitos rengimo metu. Vengimas teikti jai informaciją.*

Atsakymas į pastabą Nr. 1.2. Norime pažymėti, jog Lietuvos Respublikoje PAV procedūros yra įgyvendinamos vadovaujantis PAV įstatymu ir jo nuostatas įgyvendinančiais poįstatyminiais teisės aktais. PAV įstatymas ir jį įgyvendinantys teisės aktai yra suderinti su esminius šio proceso principus nustatančiais tarptautiniais teisės aktais, t. y. 2011 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/92/ES dėl tam tikrų valstybės ir privačių projektų poveikio aplinkai vertinimo ir Jungtinių Tautų konvencija dėl teisės gauti informaciją, visuomenės dalyvavimo priimant sprendimus ir teisės kreiptis į teismus aplinkosaugos klausimais.

Pažymime, kad per nustatytą laiką nuo pranešimo apie PAV pradžią paskelbimo, visuomenė teikė pasiūlymus ir klausimus, kurie buvo įvertinti ir buvo parengtas suinteresuotos visuomenės pasiūlymų įvertinimas, kuris buvo pateiktas PAV ataskaitos 2 tekstiniam priede. Visiems asmenims, teikusiems pasiūlymus ir klausimus, taip pat buvo atsakyta raštu.

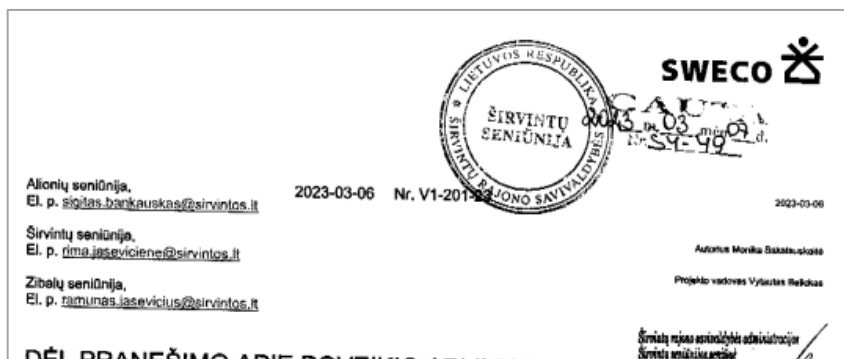
Atkreipiame dėmesį, kad PAV ataskaitos rengėjas viso PAV proceso metu registravo visus visuomenės teikiamus pasiūlymus ir juos vertino. Pažymėtina, atsakymų teikimas į visuomenės klausimus apie PAV neturint parengtos PAV ataskaitos būtų visuomenės klaidinimas. Taip pat visuomenė apie paruoštą ir viešinamą PAV ataskaitą buvo informuojama ir supažindinama su ja vadovaujantis Visuomenės informavimo tvarkos aprašo V sk. 27 p. numatyta tvarka.

Pastaba Nr. 2. Kiti pranešimo apie PAV pradžią trūkumai.

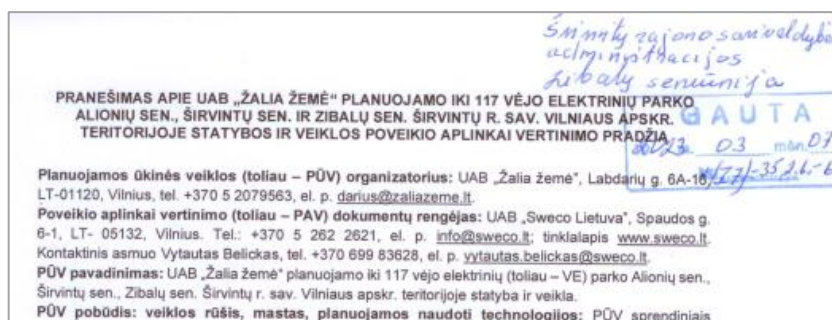
Atsakymas į pastabą Nr. 2. PAV ataskaitos 2 tekstiniam priede yra pateikiama visuomenės informavimo apie PAV pradžią viešinimo dokumentai, įrodantys PAV procedūrų užtikrinimą. Atkreipiame dėmesį, kad Širvintų rajono savivaldybės administracijos Alionių, Širvintų ir Zibalų seniūnijų atstovai atsiųstuose laiškuose patvirtino apie informacijos paskelbimą, dažnu atveju pridėjo (ir atitinkamai PAV ataskaitos 2 tekstiniam priede yra pateikta) skenuotą dokumentą su viza, tame tarpe ir data, apie gautą pranešimą apie PAV pradžią (žemiau 1-3 pav. pateikiamos seniūnijų vizų ištraukos).

	<p>DĖL PRANEŠIMO APIE POVEIKIO APLINKAI VERTINIMO PRADŽIĄ</p> <p>UAB „Sweco Lietuva“ atlieka UAB „Žalia žemė“ planuojamo iki 117 vėjo elektrinių (toliau – VE) parko Alionių sen., Širvintų sen., Zibalų sen. Širvintų r. sav. teritorijose statybos ir veiklos poveikio aplinkai vertinimą (toliau – PAV).</p> <p>Vadovaujantis LR aplinkos ministro 2017 m. spalio 31 d. įsakymu Nr. D1-885 „Dėl planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo (toliau – PAV) tvarkos aprašo patvirtinimo“ patvirtinto Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo tvarkos aprašo 67.3 p., teikiame Pranešimą apie PAV pradžią ir prašome ne vėliau kaip per 3 d. d. nuo informacijos gavimo dienos paskelbti savo seniūnijos skelbimų lentoje ir, esant galimybei, seniūnijos interneto svetainėje.</p> <p>Taip pat prašome seniūnijos atstovą ant PAV dokumentų rengėjo siunčiamo informacinio skelbimo pasirašyti ir užgėti informacinę žymą, kuri patvirtintų informacinio skelbimo gavimo faktą, bei datą ir per 3 d. d. nuo informacijos paskelbimo skelbimų lentoje dienos, informuoti PAV dokumentų rengėją apie gautą ir paskelbtą informaciją (el. p.: monika.sakalauskaite@sweco.lt), atsiunčiant skenuotą informacinio skelbimo kopiją su parašu, gavimo fakto žyma ir data arba nurodyti, kad paskelbti informacijos skelbimų lentoje nėra galimybių.</p> <p>PRIDEDAMA. Pranešimas apie PAV pradžią, 1 lapas (*doc ir *pdf formatais).</p> <p>Pareigos: Viceprezidentas</p> <p>Parašas:</p> <p>Tomas Baršauskas</p> <p><i>Skelbiu, kad informacinis skelbimas buvo gautas ir skenuojamas Alionių seniūnijos skelbimų lentoje 2023-03-07</i></p> <p>Širvintų rajono savivaldybės administracijos Alionių seniūnijos spaudos darbuotoja</p>
--	--

1 pav. Ištrauka iš Alionių seniūnijos gauto patvirtinimo dėl pranešimo apie PAV pradžią

2 pav. Ištrauka iš Širvintų seniūnijos gauto patvirtinimo dėl pranešimo apie PAV pradžią

3 pav. Ištrauka iš Zibalų seniūnijos gauto patvirtinimo dėl pranešimo apie PAV pradžią

Kaip jau buvo minima anksčiau, per nustatytą laiką nuo pranešimo apie PAV pradžią paskelbimo, visuomenė teikė pasiūlymus ir klausimus, kurie buvo įvertinti ir buvo parengtas suinteresuotos visuomenės pasiūlymų įvertinimas, kuris buvo pateiktas PAV ataskaitos 2 tekstiniame priede. Pažymime, kad PAV rengėjas įvertinęs skirtingu metu pasirodžiusius pranešimus apie PAV pradžią, priėmė, vertino ir atitinkamai įtraukė į parengtą suinteresuotos visuomenės pasiūlymų įvertinimą visuomenės pasiūlymus gautus iki 2023 m. kovo 27 d., t. y. daugiau nei 10 d. d.

Pastaba Nr. 3. Netinkamai parinkti PAV proceso dalyviai.

Atsakymas į pastabą Nr. 3. Šiuo metu PŪV organizatorius UAB "Žalia žemė" planuoja vėjo elektrinių (toliau - VE) statybą ir veiklą Širvintų ir Molėtų r. sav. teritorijose ir tam yra pradėjęs dvi atskiras planuojamos ūkinės veiklos (toliau - PŪV) poveikio aplinkai vertinimo procedūras: 1) UAB „Žalia žemė“ planuojamų iki 72 vėjo elektrinių parko Alionių, Širvintų ir Zibalų sen. Širvintų r. sav. Vilniaus apskr. teritorijose statybos ir veiklos poveikio aplinkai vertinimą (toliau - Širvintų VE PAV) ir 2) UAB „Žalia žemė“ planuojamų iki 26 vėjo elektrinių parko Dubingių ir Giedraičių sen. Molėtų r. sav. Utenos apskr. teritorijose statybos ir veiklos poveikio aplinkai vertinimą (toliau – Molėtų VE PAV). Abiejų šių objektų PAV dokumentų rengėjas yra UAB „Sweco Lietuva“. Minėtų planuojamų ūkinių veiklų PAV šiuo metu yra skirtinguose eigos etapuose: 1) Širvintų VE PAV – atliktos Pranešimo apie PAV pradžią procedūros, atliktas vertinimas, parengta PAV ataskaita, kuri buvo paviešinta ir pristatyta visuomenei; 2) Molėtų VE PAV - atliktos Pranešimo apie PAV pradžią procedūros ir šiuo metu atliekamas

vertinimas. Širvintų VE PAV planuojamos ir vertinamos VE yra tik Širvintų r. sav. teritorijoje, Molėtų VE PAV planuojamos ir vertinamos VE – tik Molėtų r. sav. teritorijoje. Abu šiuos planuojamus VE parkus numatoma prijungti prie transformatorių pastotės, kuri planuojama sklype Bekešų k. Giedraičių sen. Molėtų r. sav., ir bus detaliai vertinama Molėtų VE PAV, tačiau taip pat yra aprašyta ir Širvintų VE PAV.

Pranešimas apie Molėtų VE PAV pradžią nustatytą tvarka buvo paskelbtas Molėtų r. sav. internetinėje svetainėje, seniūnijose, spaudoje, AAA ir PAV dokumentų rengėjo internetinėse svetainėse. Informacija apie parengtą Širvintų VE PAV ataskaitą buvo viešinama ir Molėtų r. sav. internetinėje svetainėje, seniūnijose bei rajono spaudoje. Taigi, Molėtų r. sav. gyventojai buvo ir bus informuoti apie tiek jų, tiek gretimoje savivaldybėje planuojamą ūkinę veiklą ir gali dalyvauti PAV procese teisės aktuose nustatyta tvarka.

Pastaba Nr. 4. Paskelbtos PAV ataskaitos trūkumai dėl padidėjusio VE aukščio.

Pastaba 4.1. Netinkamai įvertintas (neįvertintas) padidėjusio VE aukščio galimas poveikis. Taikomos netinkamos metodikos.

Atsakymas į pastabą Nr. 4-4.1. PAV dokumentų rengėjas vertina PŪV organizatoriaus pasirinktą ir planuojamą ūkinę veiklą bei jos alternatyvas ir jų galimą poveikį aplinkai. Visos PAV metu naudojamos vertinimo metodikos ir programinė įranga yra tinkamos modeliuoti ir vertinti bet kokio aukščio ir galios planuojamas VE bei yra priimtinos derinančioms institucijoms (šiuo metu Lietuvoje yra atliekama dešimtys įvairaus masto planuojamų VE parkų poveikio aplinkai vertinimo procedūrų, kuriose naudojamos analogiškos metodikos ir programinė įranga).

Pastaba Nr. 4.2. Neįvertintas padidėjusio VE aukščio poveikis paukščių mirtingumui

Atsakymas į pastabą Nr. 4.2. Atsakant į pastabą dėl neįvertinto padidėjusio VE aukščio poveikio paukščių mirtingumui, Lietuvos ornitologų draugijos (toliau – LOD) nuomone, yra žinoma faktinė informacija apie tai, kad kai kurių mokslinių tyrimų metu buvo nustatyta, jog didesnės vėjo elektrinė (toliau – VE) gali daryti ir kažkiek didesnę kompleksinę neigiamą poveikį kai kurių rūšių paukščiams. Atkreiptinas dėmesys į tai, jog tokių tyrimų autoriai dažnai nurodo ir tai, kad šis poveikis skirtinguose regionuose gali būti nevienodas, o tai reiškia, kad paukščių žūčių skaičius prie didesnių VE gali ir nebūti didesnis, nei prie mažesnių VE. Deja, mokslinių publikacijų apie skirtingo dydžio VE kompleksinę poveikį paukščiams Lietuvoje nėra. Esamo užsakomojo darbo apimtyje specialaus mokslinio tiriamojo darbo, ar atskirų mokslinių publikacijų vertinimo, LOD neprivalėjo atlikti. LOD nuomone, tokio tyrimo ir negalima atlikti neturint galimybės surinkti duomenų prie jau veikiančių konkretaus dydžio VE. Pažymėtina, kad dėl aukščiau minėtų priežasčių LOD negali atsižvelgti į prašymą „PAV ataskaitoje įvertinti nurodytus mokslinius tyrimus bei galimą tikrąjį VE poveikį (<...> nesiremti pasenusiomis metodikomis (kurių rengimo metu vyravo gerokai mažesni VE aukščiai) <...>“.

Pastaba Nr. 4.3. Neįvertintas padidėjusio VE aukščio poveikis eksploatacijai (susidėvėjimas ir gedimai)

Atsakymas į pastabą Nr. 4.3. PŪV rizikos, įskaitant ir VE griūties riziką, vertinimas objektų statybos ir veiklos metu yra pateiktas PAV ataskaitos 4.11 skyriuje. Minėtame skyriuje rašoma, kad „Saugus atstumas VE griūties aspektu

nuo VE iki gyvenamosios teritorijos, viešųjų vietovių (valstybinių kelių, geležinkelių ir kt.) turi būti ne mažesnis kaip VE aukštis iki vertikalioje pozicijoje esančios mentės galo pridėdant dar 10 % bendro ilgio. Planuojamų VE maksimalus aukštis su pakelta mente (alternatyvos C atveju) siektų 252 m, taigi įvertinant reikiamą saugos koeficientą saugus atstumas iki pastato VE griūties atveju sudarytų apie 277,2 m. Pažymėtina, kad šiuo metu sodyba Mickonių 3, Mickonių k. būtų 178 m atstumu nuo planuojamos VE BN101, o pastatai Tarautiškių 3, Tarautiškių k. būtų 242 m atstumu nuo VE B32. Šios sodybos patektų į VE galimos griūties rizikos zoną. PŪV organizatorius planuoja pirmąją sodybą išpirkti, pastatus nugriauti ir išregistruoti bei tam privalo gauti žemės sklypo ir pastatų savininko pritarimą, o VE B32 siūloma neplanuoti. Neįgyvendinus šių reikalavimų minėta VE negalėtų būti statoma. Kitos planuojamos VE nuo artimiausios gyvenamosios ar visuomeninės paskirties teritorijų būtų už 281 - 1802 m. VE griūtis, kurią galėtų sukelti tik ekstremalios situacijos, šiems esamiems statiniams įtakos neturėtų, nepriklausomai kuri VE techninė alternatyva būtų pasirinkta". Planuojamų VE atstumai nuo kitų gyvenamųjų teritorijų būtų didesni ir planuojamos VE griūties aspektu joms rizikos nekeltų. Minėtame skyriuje aprašytos ir įvertintos ir kitos galimos PŪV avarinių situacijų rizikos (informacija PAV ataskaitoje papildyta).

Remiantis Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2016 m. spalio 27 d. įsakymo Nr. D1-713 „Dėl statybos techninio reglamento STR 1.01.03:2017 „Statinių klasifikavimas“ patvirtinimo“ 12 p., vėjo elektrinė yra laikoma kitu inžineriniu statiniu. Atitinkamai, klausimai susiję su vėjo elektrinių įrengimu ir reikalavimais jų eksploatacinėms savybėms patenka į statybų teisinio reguliavimo apimtį.

Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2016 m. gruodžio 2 d. įsakymo Nr. D1-848 „Dėl Statybos techninio reglamento STR 1.06.01:2016 „Statybos darbai. Statinio statybos priežiūra“ patvirtinimo“ 7 p. numatyta, jog statinio statybos darbai vykdomi pagal:

- statinio projektą;
- įstatymų, Vyriausybės nutarimų, teritorijų planavimo dokumentų, normatyvinių statybos techninių dokumentų, normatyvinių statinio saugos ir paskirties dokumentų reikalavimus;
- viešojo administravimo subjektų, atliekančių statybos valstybinę priežiūrą reikalavimus bei statinio saugos ir paskirties reikalavimų valstybinės priežiūros institucijų nustatytus reikalavimus;
- įmonės patvirtintas statybos taisykles;
- statinio projekto vykdymo priežiūros vadovų (šios priežiūros dalių vadovų) ir statinio techninės (bendrosios ir specialiosios) priežiūros vadovų nurodymus.

Būtent aukščiau nurodytų kvalifikuotų specialistų rengiamų dokumentų / nurodymų, teisės aktų, kitų normatyvinių dokumentų, pagrindu yra nustatomi techniniai sprendiniai, būtini užtikrinti saugų vėjo elektrinės eksploatavimą. Dėl šios priežasties PAV procese konkrečios vėjo elektrinių eksploatacinės savybės negali būti analizuojamos, nes planuojamų vėjo elektrinių aukštis, jo įtaka reikalingoms konstrukcijoms, naudotinioms medžiagoms, bei kitiems su statinio kokybe susijusiems aspektams, bus vertinamas kitame vėjo elektrinių plėtros etape, t. y. rengiant vėjo elektrinių projektinę dokumentaciją. Šiame etape bus parenkami techniniai sprendiniai, atitinkantys teisės aktų reikalavimus bei užtikrinantys statinio kokybę ir sauga.

Papildomai norime atkreipti dėmesį į tai, jog:

1. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2016 m. spalio 27 d. įsakymu Nr. D1-713 „Dėl statybos techninio reglamento STR 1.01.03:2017 „Statinių klasifikavimas“ patvirtinimo“ aukštesnės nei 30 m

vėjo elektrinės yra priskiriamos ypatingųjų statinių kategorijai. Tuo tarpu pagal Lietuvos Respublikos statybos įstatymo 34 str. 1 d. ypatingųjų statinių projektų ekspertizė yra privaloma. Atitinkamai, teisės aktai numato procedūrą, kurios metu trečiasis asmuo patikrina vėjo elektrinės projektinę dokumentaciją tokiu būdu užtikrinant, jog būtų išvengta klaidų statinio projektavimo etape;

2. Pagal Lietuvos Respublikos statybos įstatymo ir Europos Parlamento ir Tarybos Reglamento (ES) Nr. 305/2011 nuostatas statybos produktai, naudojami statinių statybos procese, yra sertifikuojami atitinkamai Europos Sąjungoje patvirtintiems darniesiems standartams. Sertifikavimo procedūra užtikrina jog rinkai būtų tiekiami tik patvirtintus kokybės standartus atitinkantys statybos produktai tokiu būdu užtikrinant statinių ilgaamžiškumą ir saugą.

Aukščiau nurodyti privalomi teisės aktų reikalavimai padeda užtikrinti statomų statinių kokybę ir jų eksploatacines savybes, reikalingas naudotojų ir trečiųjų asmenų saugumą. Planuojamos ūkinės veiklos organizatorius bus įpareigotas laikytis visų vėjo elektrinių statybai taikytinų reikalavimų, tačiau dėl PAV proceso ypatumų ir paskirties šiuo metu negali pateikti konkrečių vėjo elektrinių statybos techninių sprendinių analizės.

Pastaba Nr. 5. PAV ataskaitoje neįvertintas susidarančių atliekų sutvarkymas.

Atsakymas į pastabą Nr. 5. Vėjo elektrinių demontavimas yra vėjo elektrinių savininko atsakomybė. Kaip numatyta PAV ataskaitos 3.2.1 skyriuje, vėjo elektrinės naudojimo trukmė – iki 25 metų. Vėliau vėjo elektrinė gali būti keičiama arba likviduojama. Nusprendus likviduoti vėjo elektrinę ar visą jų parką, **vėjo elektrinės demontuojamos (išardomos į atskiras konstrukcijas) ir išvežamos į saugojimo ir/ar utilizavimo bei perdirbimo vietas.** Visos perdirbimui ir tolimesniai panaudojimui tinkamos VE demontavimo atliekos (apie 96 proc.) būtų perdirbamos (konstrukcijų metalas, variklio elementai, perdirbamas plastikas ir kt.). Visos šios atliekos yra nepavojingos. VE mentės būtų perdirbamos arba, jei jų demontavimo momentu nebūtų dar išstobulintos efektyvios perdirbimo technologijos, būtų laikinai sandėliuojamos ir saugomos veiklos vykdytojo valdomoje ar nuomojamoje teritorijoje. Nenaudojamos mentės priskiriamos prie nepavojingųjų atliekų (jos pagamintos iš stiklo pluošto), kurios ar jų elementai gali būti pritaikomi ir panaudojami kitai paskirčiai (pvz., triukšmo slopinimo sienelių, tiltų pėstiesiems gamybai, cemento komponentų gamybai ir kt.).

Demontavus VE jos pamato gelžbetoninis pagrindas išardomas, betoną sutrupinant iki atitinkamos frakcijos vietoje ar kitoje statybinių atliekų tvarkymo vietoje, bei atskiriant ir išrenkant metalo armatūrą. Abi šios atliekų rūšys (atliekos kodai: betonai – 17 01 01, metalas – 17 04 05) yra nepavojingos ir tinkamos antriniam perdirbimui bei panaudojimui. Suderinus su savininku įgilinti gelžbetoniniai poliai paliekami, o iškasos duobė užpilama gruntu, o paviršius dirvožemio sluoksniu ir išlyginamas, maksimaliai atstatant ankstesnę aplinkos būklę. Požeminiai elektros kabeliai demontuojami ir išvežami antriniam perdirbimui (atliekos kodas: kabeliai – 17 04 11). Kabelių iškasų vietas užpilamos gruntu ir dirvožemiu ir išlyginamos.

Privažiavimo keliai, jeigu nenumatyta juos naudoti kitiems tikslams, taip pat išardomi, nereikalingą gruntą išvežant bei atstatant ankstesnę teritorijos būklę.

VE savininko bankroto atveju būtų įgyvendinamos Lietuvos Respublikos juridinių asmenų nemokumo įstatyme numatytos procedūros. Pavyzdžiui, šio įstatymo 90 str. numatyta, jog likviduojamo dėl bankroto juridinio asmens nekilnojamasis turtas parduodamas iš varžytinių, nebent kreditorių susirinkimas motyvuoto

bankroto administratoriaus prašymu priima sprendimą šį turtą parduoti kitu būdu. Pardavus VE jų demontavimo ir priežiūros pareigos tektų naujam savininkui.

Į pastabą atsižvelgta. Informacija patikslinta PAV ataskaitos 3.2.6 skyriuje.

Pastaba Nr. 6. PAV ataskaitoje neįvertintas PŪV poveikis žemės gelmėms, hidrologiniam režimui.

Atsakymas į pastabą Nr. 6: Dėl poveikio žemės gelmėms. PŪV poveikis žemės gelmėms detalai apibūdintas PAV ataskaitos 4.4 skyriuje. PAV ataskaitos 4.4.2 poskyryje rašoma, kad „Vertinant PŪV teritorijos hidrogeologines sąlygas egzistuoja tiek gruntinio vandens sluoksnio, tiek tarp sluoksnių spūdinio vandeningų horizontų pažeidimo/atidengimo rizika ir statyb vietės ir jos artimos aplinkos užtvindymas. Todėl statinių techninio projektavimo metu prieš vykdant tokio pobūdžio darbus turi būti detalai ištirtos vietos geologinės-hidrogeologinės sąlygos ir, esant poreikiui, parinkti optimalūs vandens lygio pažeminimo bei vandeningų sluoksnių izoliavimo projektiniai sprendiniai“. Minėtoje PAV ataskaitos pastraipoje rašoma apie VE statyb vietės ir konkrečiai iškasos VE pamatų įrengimui užliejamą statybos metu, ten kur gruntinio vandens lygis gali būti aukštas (iki 3 m gylio), ir tam išvengti būtinas laikinas technines priemones (pvz., adatinius filtrus, laikinas drenas ir pan.), o ne poveikį gyvenamosioms teritorijoms ir jose esantiems požeminio vandens kaptazo įrenginiams (gręžtiniams ir šachtiniams šuliniams).

Reikšmingas neigiamas poveikis požeminio geriamojo vandens ištekliams dėl PŪV nenumatomas, nes:

- iškasa vienos VE pamatų įrengimui užimtų tik apie 260 m² ir siektų iki kelių metrų (iki 3 m) gylį, gręžtinių polių gylis gali siekti nuo keliolikos iki keliasdešimt metrų. Taigi, galimo laikino poveikio zona vienos VE įrengimo vietoje gali siekti tik iki 3 arų ir gruntinio vandens sluoksnis laikinai (tik pamato įrengimo metu) gali būti paveiktas tik minėtoje teritorijoje ir jei jis slūgsotų mažesniame nei 3 m gylyje. Užbaigus VE pamato įrengimo darbus likusi iškasos dalis būtų užkasta, ir gruntinio vandens slūgsojimo sąlygos statybos darbų vietoje stabilizuojasi (jei jos būtų paveiktos);
- VE pamatai būtų įrengti iš inertinių medžiagų: gelžbetonio polių ir gelžbetoninio pagrindo, kurie neskleidžia jokių pavojingų medžiagų emisijų į aplinką, t.t. ir į požeminį vandenį;
- VE pamatų parametrai ir įrengimo technologiniai aspektai parenkami VE projektavimo metu atestuotų projektuotojų, pagal atliktų projektinių inžinerinių geologinių ir geotechninių tyrimų išvadas ir rekomendacijas;
- Inžinerinius geologinius ir geotechninius tyrimus turi atlikti įmonės, turinčios Lietuvos geologijos tarnybos išduotus leidimus tokių darbų vykdymui;
- Gręžtinius polių ir pamatų turi įrengti tik kvalifikuotos ir atitinkamą patirtį bei leidimus turinčios įmonės;
- VE veikloje neišgaunamas ir nenaudojamas požeminis vanduo, todėl VE veikla jokios įtakos požeminio vandens hidrodinaminėms ir hidrocheminėms sąlygoms nedaro, t. y. neįtakoja nei slūgsojimo gylio, nei išteklių kiekio, nei vandens kokybės;
- VE veikloje nenaudojamos pavojingosios medžiagos, kurios galėtų paveikti požeminio vandens kokybę;
- VE veikloje nesusidaro gamybinės ir buitinės nuotekos, t. y. dėl PŪV nebus nuotekomis įtakoje nei požeminio, nei paviršinio vandens kokybė;
- Požeminiai elektros kabeliai būtų klojami iki 2 m gylyje iškasant laikiną griovį arba tam tikrose atkarpose betransėjiniu būdu prasigrežiant horizontaliu kryptiniu gręžimu (kaip ir bet kurie analogiškos paskirties požeminiai elektros kabeliai).

- Planuojamos VE ir jų aptarnavimo infrastruktūra nepatenka į vandenviečių teritorijas bei jų apsaugos zonas (žiūr. PAV ataskaitos 1 grafinį priedą);
- Artimiausios gyvenamosios aplinkos su pastatais, kuriuose gali būti gręžtinių ar šachtinių šulinių, nuo planuojamų VE Širvintų r. sav. teritorijoje būtų toliau nei 300 m. PŪV vietai artimiausios požeminio vandens vandenvietės bei Lietuvos geologijos tarnyboje registruoti pavieniai vandens gavybos gręžiniai parodyti 1 grafiniame priede ir 4.4.1.3 – 4.4.1.7 pav. PŪV jokios neigiamos įtakos nei požeminio vandens vandenvietėms, nei gręžtiniams ir šachtiniams šuliniams bei juose išgaunamiems požeminio vandens ištekliams nedarys.

Tam, kad suprasti kaip atrodo VE pamato įrengimo aikštelė pateikiame keletą nuotraukų iš UAB „Embritas“ svetainėje publikuojamų fotonuotraukų (4 pav.).

4 pav. VE pamato įrengimo pavyzdys (Infošaltinis: UAB „Embritas“, <https://www.embritas.lt/projektas/igyvendinti-projektai/inzineriniai/vejo-jegainiu-pamatai2/>)

Šiame vertinimo etape inžineriniai geologiniai ir geotechniniai tyrimai neplanuojami ir nebus atliekami, minėti tyrimai būtini statinių techninio projektavimo etape, gavus atsakingos institucijos teigiamą sprendimą dėl planuojamos veiklos galimybių ir jos apimčių.

PAV ataskaitos 4.4.2 skyriuje pateiktos išvados nekeičiamos: *PŪV objektų statybos ir eksploatacijos metu, taikant toliau siūlomas poveikio išvengimo ir mažinimo priemones, reikšmingo neigiamo poveikio žemės gelmėms nesitikima visų PŪV alternatyvų atvejais. Galimas PŪV poveikis žemės gelmėms vertinamas kaip tiesioginis (PŪV sprendinių įgyvendinimo ir vietose), dalyje teritorijų trumpalaikis ir laikinas (tik statybos darbų metu), neigiamas, mažai reikšmingas PŪV objektų statybų metu, nereikšmingas – veiklos metu. Visų PŪV alternatyvų sprendinių įgyvendinimo atvejais poveikis žemės gelmėms būtų panašus.*

Atkreipiame dėmesį, kad Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimą atlieka PAV dokumentų rengėjas, t. y. juridinis asmuo, rengiantys poveikio aplinkai vertinimo dokumentus ir atliekantys kitas šiame įstatyme poveikio aplinkai vertinimo dokumentų rengėjui nustatytas funkcijas, bei turintis arba pasitelkiantis reikiamos kvalifikacijos specialistus. PAV dokumentų rengėjas turi Lietuvos geologijos tarnybos 2009-08-18 išduotą leidimą tirti žemės gelmes Nr.115.

Dėl poveikio hidrologiniam režimui. PŪV poveikis paviršiniams vandens telkiniams detalai apibūdintas PAV ataskaitos 4.1 skyriuje, kurio išvadose konstatuojama, kad “PŪV objektų statybos ir eksploatacijos metu, taikant siūlomas poveikio išvengimo ir mažinimo priemones, reikšmingo neigiamo poveikio paviršiniam vandeniui, nesitikima visų PŪV alternatyvų atvejais”, nes:

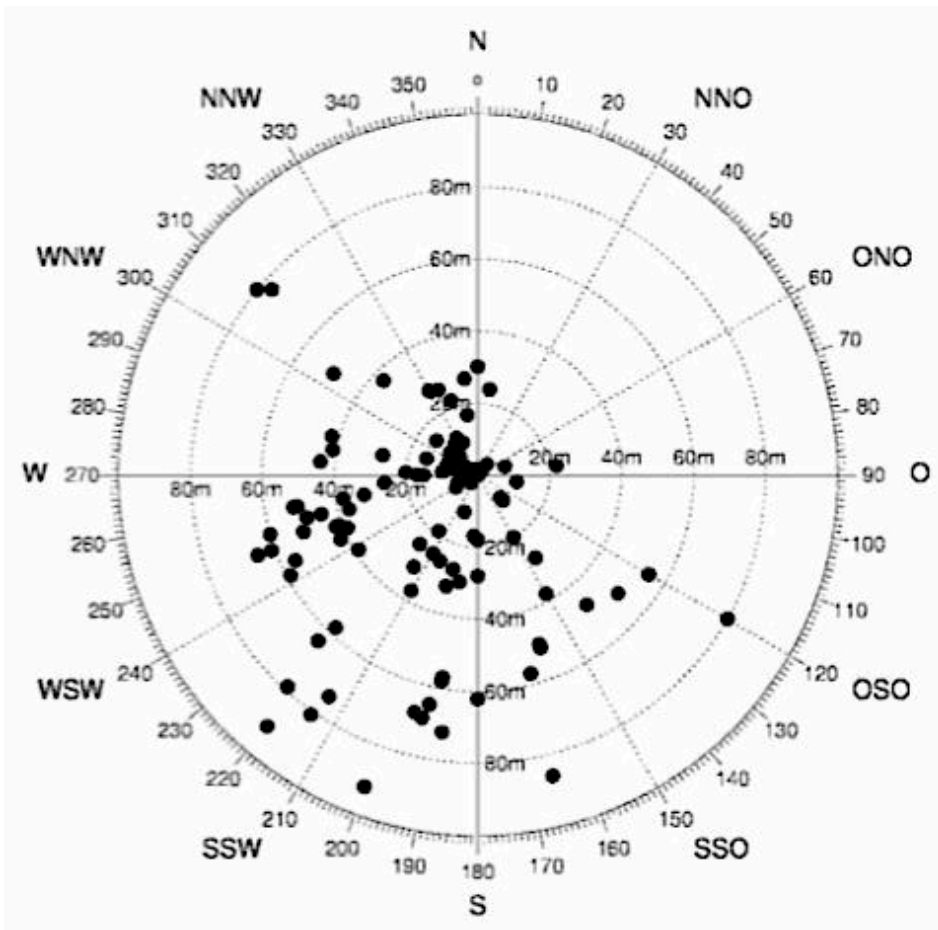
- Planuojamos VE BK11, PK20, BK52, PN14, P4, B2, B3, BN3, B16, B32, BK68, B72, B74, P31, B47-1, B5-1 patektų į upių apsaugos zonas, tačiau **nei viena VE nepatenka į paviršinio vandens telkinio pakrančių apsaugos juostą**. Dėl galimo poveikio biojvairovei PAV ataskaitoje iš čia paminėtų 16 VE siūloma neplanuoti 8 VE PK20, B2, B3, BN3, B16, B32, BK68, P31. Teisės aktai nedraudžia planuoti ir statyti VE paviršinio vandens telkinių apsaugos zonose;
- Sankirtų su paviršinio vandens telkiniais ir melioracijos grioviais vietose elektros energijos perdavimo kabeliai **bus tiesiami betranšėjiniu būdu prasigrežiant po vandentakio dugnu gręžimo įrangą dislokuojant už vandens telkinio pakrantės apsaugos juostos ribų**.
- Įgyvendinant PŪV sprendinius gali būti pažeistos esamos melioracinės sistemos, kurias užbaigus darbus reikės atkurti arba pertvarkyti. Didžiausias poveikis melioruotiems žemės plotams ir sistemoms būtų sprendinių įgyvendinimo (objektų statybos) metu. Pasekmės tiesiogiai sietinos su teritorijoje, kurioje būtų įgyvendinami sprendiniai, pažeistų melioracijos įrenginių kiekiu ir jų atstatymo/pertvarkymo poreikiu. Melioracinės sistemos atkūrimas/atstatymas turi užtikrinti tinkamą ir efektyvų teritorijos melioravimą bei nesukelti teritorijų užtvindymo/užmirškimo grėsmės. **Tinkamai ir savalaikiai atkūrus pažeistas bei pertvarkius esamas ir įrengus naujas melioracijos sistemas, tikėtina, kad poveikis pažeistoms teritorijoms būtų mažai reikšmingas.**
- VE veikloje **nesusidaro gamybinės ir buitinės nuotekos**, t. y. dėl PŪV nebus nuotekomis įtakojama nei požeminio, nei paviršinio vandens kokybė;

Pastaba Nr. 7. PAV ataskaitoje neįvertintos konkrečios priemonės dėl vėjo elektrinių menčių apledėjimo ir apsaugos nuo šios grėsmės.

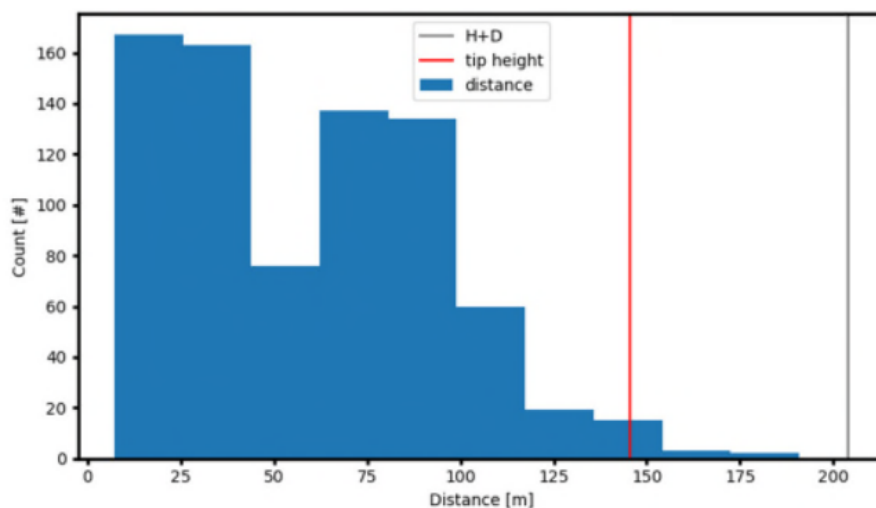
Atsakymas į pastabą Nr. 7. Informacija apie planuojamų VE techninius parametrus, valdymo ir saugos sistemas bei galimų rizikų valdymą pateikta PAV ataskaitos 3.2.7 ir 4.11.1 skyriuose.

4.11.1 skyriuje pažymėta, kad esant tam tikroms meteorologinėms sąlygoms VE menčių apledėjimas yra galimas, tačiau šiai rizikai išvengti VE būtų sumontuoti sensoriai, fiksuojantys kritinį menčių apledėjimą ir tokiu atveju sustabdantys VE (pvz., kompanija Solarimpuse. Informacijos šaltinis: <https://solarimpulse.com/solutions-explorer/ice-detection-for-wind-turbines>. kompanija PhoenixContact: <https://www.phoenixcontact.com/en-sk/industries/applications/ice-detection-rotor-blades>). Esant tam tikroms aplinkos sąlygoms apledėjant ar atitirpstant apledėjusioms VE mentėms galimi ledų svaidymo atvejai. Pagal įvairių literatūros šaltinių informaciją ledų nusvaidymo zona priklausimai nuo VE parametrų ir meteorologinių sąlygų gali siekti iki 80 - 250 m nuo VE, nors dažniausiai ledai krenta mentės ilgio ribose. Dažnai kaip tokios rizikos zona įvardijamas VE stiebo aukščio ir mentės ilgio suma. Pateikiame informacijos šaltinių pavyzdžius (žiūr. 5 ir 6 pav.) Ledų svaidymo poveikio gyventojams rizikos tikimybė yra maža, nes VE planuojamos didesniu atstumu nei paminėta nuo gyvenamųjų teritorijų bei šaltuoju metų laikotarpiu šioje zonoje nėra nuolatos esančių žmonių ar besiganančių gyvulių, kurie galėtų nukentėti.

Į pastabą atsižvelgta. Informacija patikslinta ir papildyta PAV ataskaitos 4.11 skyriuje.

5 pav. Ledo gabalėlių kritimo pasiskirstymas VE atžvilgiu (Informacijos šaltinis: [Wind Turbine Ice Throw Studies in the Swiss Alps](#))

6 pav. Ledo gabaliukų nusviedimo pasiskirstymas VE atžvilgiu, kai VE stiebo aukštis 146 m (pavyzdys pagal informacijos šaltinį: Risk of ice throw from wind turbines validated with data from field measurements using drones. Anne Mette Nodeland, Rolv Erlend Bredesen, Øyvind Byrkjedal Kjeller Vindteknikk, part of Norconsult AS, Norway, 2022)

Pastaba Nr. 8. PAV ataskaitoje neįvertintas signalinis apšvietimas.

Atsakymas į pastabą Nr. 8. Planuojamos vėjo elektrinės būtų aukštybiniai statiniai, kurie gali kelti riziką orlaiviams, todėl jiems yra taikomi griežti saugos reikalavimai. Šie reikalavimai siekia užtikrinti, kad statiniai būtų saugūs tiek orlaiviams, tiek žmonėms. Vienas šių reikalavimų yra matomumas ir ženklai: specialūs ženklai, šviesos signalai ar kiti vizualiniai elementai. Kad vėjo elektrines būtų galima pamatyti naktį ant vėjo elektrinių menčių yra sumontuoti raudoni žibintai, kurie horizonte matomi kaip judantys raudoni taškai.

Pasauliniėje praktikoje jau yra sukurtos ir vėjo elektrinių jutiklių sistemos, kurios aptinka netoliese esančius orlaivius ir įjungia švyturių perspėjimo sistemą tik jiems artėjant. Tačiau signalinio aukštybinių statinių, t.t. ir vėjo elektrinių, saugos priemonių taikymas priklauso nuo nacionalinių saugos reikalavimų. Projektuojant vėjo elektrines atsakingos institucijos išduos projektavimo sąlygas, kuriose bus nurodyti privalomieji saugos reikalavimai.

Pastaba Nr. 9. PAV ataskaitoje neįvertinta gaisrų grėsmė.

Atsakymas į pastabą Nr. 9. PAV ataskaitos 4.11.1 skyriuje pateikiama informacija, jog VE bus projektuojamos ir statomos vadovaujantis statybos techninių reikalavimų reglamentu STR 2.01.01(2):1999 „Esminiai statinio reikalavimai. Gaisrinė sauga“ ir Gaisrinės saugos pagrindiniais reikalavimais. Gaisro situacijų galimybei išvengti VE projektuojamos nuotolinio stebėjimo ir valdymo sensorių bei žaibosaugos sistemos, bus vykdoma pastovi VE techninė priežiūra bei aptarnavimas (žiūr. PAV ataskaitos 4.11 ir 3.2 skyrius).

PAV ataskaita papildyta informacija, jog prieš pradėdant VE veiklą bus įrengti privažiavimo keliai prie VE, kurie gaisro atveju galės būti naudojami ir priešgaisrinio transporto privažiavimui. Galima VE gaisro priežastis - rotoriaus alyvos užsiliepsnojimas. VE statinys - VE bokštas, Vadovaujantis STR 1.01.03:2017 „Statinių klasifikavimas“ ir valstybinės teritorijų planavimo ir statybos inspekcijos išaiškinimu. Techninė įranga yra montuojama gondoloje, kuri pagal LR normatyvinių aktų nuostatas yra gaminys, sumontuotas gamykloje. Statybos metu gondola nemodifikuojama arba kaip kitaip nekeičiama, todėl gondolai negali būti taikomi Bendrųjų priešgaisrinės saugos taisyklių reikalavimai. Kilus gaisrui gondoloje, išplitimas į kitus statinius vėjo elektrinių parke ar jo aplinkoje neįmanomas dėl atstumų tarp įrenginių. Gaisrai yra labai reti, todėl gondolos esančios 160-170 m aukštyje gesinimui reikalinga speciali tam pritaikyta įranga, tačiau šios įrangos montavimas kiekvienoje VE ir jos įsigijimas yra brangus, dėl šios priežasties gaisro atveju VE leidžiama išdegti, saugant VE aplinką nuo gaisro galimo plitimo, ir įrenginys pakeičiamas nauju.

PAV ataskaitos 4.11.2 skyriuje nurodytos reikšmingo neigiamo poveikio aplinkai išvengimo priemonės.

Pastaba Nr. 10. PAV ataskaitoje neįvertintas nekilnojamojo turto nuvertėjimas.

Atsakymas į pastabą Nr. 10. Teisės aktai apibrėžia PAV ataskaitos rengimo metu vertinamus veiksnius aplinkos elementams ir visuomenės sveikatai, nagrinėjimo apimtį. Nei Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymas, nei Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo dokumentų rengimo tvarkos aprašas, nei kiti aktualūs teisės aktai nenumato pareigos atlikti PŪV įtakos nekilnojamojo turto vertei vertinimą, kuris nebūtų susietas su PŪV poveikiu dėl PŪV sukeliama triukšmo, vibracijos, šviesos, šilumos, spinduliuotės, potvynių, kitokio PŪV biologinio, fizikinio, cheminio poveikio aplinkai,

nekilnojamajam kultūros paveldui ir turtui, taip pat dėl PŪV sukeliama turto praradimo ar galimybės jį naudoti apribojimo pagal nustatytą paskirtį ir/ar naudojimo būdą. Šie veiksniai PAV ataskaitoje buvo išanalizuoti ir pateiktos išvados bei numatytos reikšmingo neigiamo poveikio išvengimo, sumažinimo ir/ar kompensavimo priemonės. Pastebėtina, kad vizualinė įtaka aplinkai, buvo įvertinta PAV ataskaitos 4.5 skyriuje „Kraštovaizdis“, o taip pat pateikti papildomi paaiškinimai šio atsakymo I skyriuje. Remiantis Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo 49 straipsnio 18 dalimi šios planuojamos PŪV poveikis kraštovaizdžiui laikytinas nereikšmingu. Todėl nėra pagrindo teigti, kad planuojamos PŪV vizualinis poveikis galėtų turėti reikšmingos įtakos nekilnojamojo turto vertei ar jo likvidumui.

Dėl PŪV įtakos nekilnojamojo kultūros paveldo objektams ir vietovėms išsamiai pasisakyta PAV ataskaitos 4.9 skyriuje, numatytos reikšmingo poveikio išvengimo ir mažinimo priemonės, kurias įgyvendinus kultūros paveldo vertingosios savybės nebus pažeisto ir pateikti papildomi paaiškinimai šio atsakymo III dalyje.

Be to, PAV ataskaitos 4.10.2.2 skyriaus potemėje „Ekonominiai, socialiniai veiksniai“ nustatytas ir aprašytas teigiamas PŪV socialinis-ekonominis poveikis turėtų teigiamos įtakos nekilnojamojo turto vertei / likvidumui tiek dėl teigiamo poveikio regionui, kuriame numatomas PŪV įgyvendinimas, tiek dėl teigiamo poveikio valstybės mastu (pritraukiant investicijas, didinant energetinį saugumą ir nepriklausomumą, mažinant taršą ir t.t.).

Laikome, kad nėra pagrindo tenkinti Jūsų prašymo atlikti ekspertinį įtakos nekilnojamojo turto vertei vertinimą.

Atkreipiame dėmesį, kad nesusitarus su gyventojais (žemės sklypų savininkais), t. y. nesusitarant su teisės aktuose įvardintais asmenimis susitarimų dėl atitikties visuomenės sveikatos saugos reikalavimams užtikrinimo, ar dėl faktiškai patirtų išlaidų, susijusių su pradėtomis vykdyti procedūromis, atlyginimo tuo atveju, kai nėra galimybės užtikrinti atitikties sveikatos saugos reikalavimams, VE negalės būti statomos.

Pastaba Nr. 11. Dėl PAV ataskaitos ornitologinės dalies.

Pastaba Nr. 11.1. Įvadas.

Atsakymas į pastabą Nr. 11-11.1. Planuojamų vėjo elektrinių parkų teritorijose Širvintų r. sav. Širvintų, Alionių, Zibalų sen. ir Molėtų r. sav. Giedraičių sen. 2022–2023 m. atliktų paukščių ir šikšnosparnių tyrimų parkų teritorijose, ataskaitą (toliau – Ataskaita) parengė Lietuvos ornitologų draugija (toliau – LOD) remiantis gautu UAB „Žalia žemė“ užsakymu. Ataskaitoje buvo nurodytos pagrindinio stebėtojo ir rengėjo pavardės. Informuojame, kad Ataskaita patikslinta nurodant, kad papildomai PŪV teritorijoje dirbo ornitologas A. Čerkauskas (papildomas lizdų tikrinimas), L. Raudonikis (pirminis teritorijos vertinimas) ir R. Karpuška (šikšnosparnių registravimo taškų parinkimas ir LOD surinktų duomenų analizė).

Pastaba Nr. 11.2. Tyrimui pasirinkta netinkama metodika.

Atsakymas į pastabą Nr. 11.2. LOD specialistai paukščių ir šikšnosparnių tyrimų metodikas planuojamų VE parkų teritorijose parinko pagal tyrimų metu galiojančius Lietuvos Respublikos teisės aktus ir (ar) rekomendacijas. Pažymėtina, kad iki 2023 metų pabaigos atliekant tokius tyrimus buvo vadovaujamosi LOD su partneriais – Pajūrio tyrimų ir planavimo institutu ir Lietuvos energetikos institutu nuo 2015 m. vasario iki 2017 kovo mėn. įgyvendinto

projekto „Vėjo energetikos plėtra ir biologinei įvairovei svarbios teritorijos (sutrump. – VENBIS)“ metu parengtos metodinės priemonės rekomendacijomis (<http://corpi.lt/venbis/>). 2023-12-23 Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymu Nr. D1-406 patvirtintas Detalių vėjo elektrinių reikšmingo neigiamo poveikio paukščiams ir šikšnosparniams kriterijų, reikšmingo neigiamo poveikio paukščiams ir šikšnosparniams prevencijos ir mažinimo priemonių taikymo ir tyrimų reikalavimų aprašas (toliau – Aprašas), kuris įsigaliojo nuo 2024-01-01, tačiau netaikomas planuojamos ūkinės veiklos atrankos dėl poveikio aplinkai vertinimo ir planuojamos ūkinės veiklos dėl poveikio aplinkai vertinimo procedūroms, pradėtoms iki šio įsakymo įsigaliojimo.

LOD komentaras: pastabų teikėjo nuostata, *jog PAV ataskaitos ornitologinė dalis parengta neva vadovaujantis šiuolaikiniais moksliniais tyrimais neparemta metodika*, yra nepagrįsta. Šiuolaikiniai moksliniai paukščių tyrimai vis dar remiasi klasikineis duomenų rinkimo metodais – paukščių stebėjimu gamtoje, užtikrinant maksimaliai geras galimybes identifikuoti paukščių rūšis, fiksuoti jų gausos rodiklius, tinkamai saugoti, apdoroti ir interpretuoti duomenis. LOD nuomone, šie reikalavimai buvo užtikrinti renkant duomenis apie PŪV teritorijoje aptinkamus paukščius. Manytina, kad pastabų rengėjas galimai siekia, jog sprendimus dėl PŪV priimančys subjektai, atliktų griežtesnį planuojamos ūkinės veiklos galimo neigiamo poveikio vertinimą.

Pasiūlymas atmestas.

Pastaba Nr. 11.3. Ataskaitoje naudojamų duomenų nepatikimumas.

Atsakymas į pastabą Nr. 11.3. Atsakydami į jūsų teiginį, kad „<...> nėra aišku ar ataskaitos rengėjai naudojo minėtos metodinės priemonės duomenis, surinktus anksčiau, ar duomenys atliekant PŪV vertinimą buvo renkami stebimoje teritorijoje iš naujo. <...>“, informuojame, kad 2022 m. kovo mėn. – 2023 m. lapkričio mėn. laikotarpiu PŪV teritorijoje ir jos apylinkėse atlikti natūriniai paukščių bei šikšnosparnių stebėjimai (PAV ataskaitos 5 tekstinis priedas). Pažymime, kad metodinės priemonės VENBIS duomenys buvo naudojami tik vertinant PŪV teritoriją dar prieš atliekant natūrinius tyrimus. Daugiau informacijos apie projektą „Vėjo energetikos plėtra ir biologinei įvairovei svarbios teritorijos“ galite rasti <http://corpi.lt/venbis/>. Taip pat žr. atsakymą į pastabą Nr.11.1.

PAV ataskaitos 4.6.2 skyriuje nurodyta, kas vertinimo metu buvo atlikta:

- Išanalizuoti ir palyginti PŪV sprendiniai Venbis metodinėje priemonėje nustatytų VE poveikiui paukščiams ir šikšnosparniams jautrių teritorijų atžvilgiu;
- Išanalizuota LOD 2022-2023 m. PŪV teritorijoje atliktų paukščių ir šikšnosparnių stebėjimų ataskaita, jos ir išvados ir rekomendacijos;
- **Iš VSTT gauti ir išanalizuoti naujaisi (2024-01-17 situacijai) SRIS registruotų saugomų augalų ir gyvūnų radaviečių ir augaviečių bei stebėjimų duomenys PŪV teritorijoje;**
- Atliktas duomenų iš minėtų informacijos šaltinių (LOD stebėjimų ataskaitos ir SRIS) palyginimas ir įvertinimas.

Pažymime, kad PAV dokumentų rengėjas iš VSTT papildomai gavo naujus SRIS duomenis (2024-04-23 situacijai) ir pagal juos atnaujino informaciją PAV ataskaitoje.

Pastaba Nr.11. 4. *Nepagrįstai selektyvus ir neteisingas skirtingų dokumentų naudojimas darant išvadas (itin palankus VE statytojams ir nepalankus paukščių buveinėms)*

Atsakymas į pastabą Nr. 11.4. Atkreipiame dėmesį, kad PAV ataskaitos 4.6.2 poskyryje paaiškinta, kad „<...> minėto **Aprašo reikalavimai 2023-03-10 pradėtam PŪV PAV neturėtų būti taikomi.**

Tačiau vertinant PŪV poveikį paukščiams ir šikšnosparniams **gauti stebėjimų rezultatai gali būti palyginami ir buvo palyginti su minėtuose dokumentuose** (Apraše ir VENBIS metodinėje priemonėje) nustatytais vertėmis. <...>“. Numatytos paukščiams ir šikšnosparniams išvengimo ir mažinimo ir/ar kompensacinės priemonės nurodytos PAV ataskaitos 4.6.3.1 lentelėje.

Pažymėtina, kad Lietuvoje galioja nacionalinių teisėkūros subjektų priimti teisės aktai su išimtimis dėl ratifikuotų tarptautinių susitarimų ir ES tam tikrų tiesioginių galiojimą turinčių teisės aktų. Todėl teiginys (išvada), *kad PAV ataskaitoje nustatomi atstumai nuo VE iki lizdaviečių yra nepagrįstai ir nepateisinamai per maži (argumentai aukščiau), nustatyti vadovaujantis pasenusiomis metodikomis (jose VE aukščiai kone dvigubai mažesni), todėl tokios VE darys reikšmingą neigiamą poveikį šalia gyvenantiems ir perintiems paukščiams, sukeldami šių paukščių sužalojimus bei mirtį*, yra visiškai nepagrįstas ir netgi klaidinantis. Pažymime, kad Vokietijos subjektų ar federacijos priimti teisės aktai neturi juridinės galios Lietuvoje.

Prašymas dėl nepagrįstų argumentų atmetas.

Pastaba Nr. 11.5. *Nepakankami finansiniai ir žmogiškieji ištekliai.*

Atsakymas į pastabą Nr. 11.5. Pastabų teikėjų nuomonė, kad ornitologiniams tyrimams PŪV teritorijoje buvo skiriami nepakankami finansiniai ir žmogiškieji ištekliai, LOD nuomone, yra nepagrįsti. Lietuvos ornitologų draugija, remdamasi UAB „Žalia žemė“ užsakytų tyrimų turiniu ir apimtimi, šiam darbui skyrė pakankamą patirtį ir profesines kvalifikacijas turintį pagrindinį tyrėją, tačiau surinktų duomenų analizei ir vertinimui buvo skiriami ir papildomi organizacijos turimi žmogiškieji ištekliai (žr. atsakymą į pastabą Nr.11.1). Remiantis įprasta panašių darbų atlikimo Lietuvoje praktika, LOD vertinimu, PŪV teritorijoje parinkta 19 stebėjimo vietų, iš kurių buvo registruojami plėšriųjų ir sklandančių paukščių rūšių perskridimai, ir vieno pagrindinio stebėtojo paskyrimas, yra pakankama tokio pobūdžio duomenų rinkimui būtinų stebėjimo vietų apimtis, užtikrinanti pakankamą duomenų kokybę. Todėl teiginį, kad „*nejmanoma kokybiškai vykdyti paukščių stebėjimo iš 19 taškų vienam asmeniui*“, taip pat laikome nepagrįstu. Taip pat informuojame, kad vykdytas plėšriųjų ir sklandančių paukščių perskridimų registravimas vykdytame tyrime yra sietinas su šiais paukščiams svarbių ir dažniausiai naudojamų atvirų plotų, kaip mitybinių buveinių, ar šių paukščių perskridimui dažniausiai naudojamų atvirų erdvių, identifikavimui, ir šie duomenys suteikia tik papildomą, bet ne svarbiausią, informaciją apie šių paukščių perėjimo vietų lokalizaciją. LOD pažymi, kad paukščių perėjimo vietų (lizdų) paieška buvo vykdoma taikant kitus metodinius reikalavimus, t. y. buvo tikrinamos seniau žinomos lizdų vietos bei ieškoma naujų lizdų miškuose, atsižvelgiant į stebėtas paukščių skridimo kryptis.

Atsakant į Jūsų prašymą pateikti jums žinomo asmens darbo laiko apskaitos žiniaraščius, patvirtinančius, kad asmuo sėkmingai derino darbą UAB „Žalia žemė“ užsakytame ornitologų tyrime su darbu pirmajame pareigose, LOD paaiškina, kad pagal LR teisės aktus, reglamentuojančius darbo santykius, net ir

pilnu etatu dirbančiam asmeniui, nedraudžiama užsiimti papildomai apmokama veikla laisvu nuo darbo pagrindinėje darbovietėje metu. Vadovaujantis LOD gauta informacija, pastabų teikėjo minimas tyrėjas šių darbų vykdymo metu nebuvo LOD darbuotoju, todėl darbo laiko apskaitos dokumentų LOD pateikti negali, be to, dalį šių darbų stebėtojas atliko savo kasmetinių atostogų metu. LOD patikrinus pagal lauko stebėjimų metu surinktų duomenų turinį, apimtį ir jų pateikimo LOD turimoms informacinėms sistemoms periodiškumą, vertinama, kad atlikti stebėjimai buvo pakankamos apimties ir kokybės.

Į prašymą neatsižvelgta.

Pastaba Nr. 11.6. PAV ataskaitoje nepateikta duomenų apie tyrimui naudotą įrangą, jos techninius parametrus.

Atsakymas į pastabą Nr. 11.6. Atsakant į Jūsų pastabą, kad PAV ataskaitoje nepateikta duomenų apie tyrimui naudotą įrangą, jos techninius parametrus, atkreipiame dėmesį, kad PAV ataskaitos 4.6.1 poskyryje nurodyta, kad „<...> Šikšnosparnių stebėjimai <...> atlikti <...> nešiojamu ultragarsiniu detektoriumi Echo Meter Touch 2 Pro <...>“. LOD nuomone, tokio pobūdžio ataskaitose paprastai nėra privalu nurodyti kokie konkrečiai stebėjimo įrankiai ar techninė įranga buvo naudojama, nes patyrę lauko tyrėjai naudoja jų poreikius tenkinančius optinius prietaisus, kurių modelių gausa yra labai didelė, tačiau techninės savybės skiriasi palyginti nereikšmingai, ir esminės įtakos patikimam rūšių identifikavimui neturi. LOD informuoja, kad stebėtojai lauko tyrimų metu naudojo šią įrangą/prietaisus/programas:

- Žiūronai:
Kowa Genesis Prominar 8,5X44;
Berkut 10X50;
- Lauko monokliai:
Swarovski" 30X;
Kowa Prominar 25X60;
- Fotoaparatas Nikon D2x su objektyvu Nikkor 80-400mm;
- Mobilus šikšnosparnių ultragarso detektorius Echo Meter Touch 2 PRO;
- Telefone arba planšetėje atveriamą duomenų rinkimo aplikaciją Field Maps (ESRI);
- Wildlife Acoustics programa.

Į prašymą atsižvelgta, informacija pateikta.

Pastaba Nr. 11.7. PAV ataskaitoje naudojami netinkami tyrimo metodai

Pastaba Nr. 11.7.1. Pasirinkti netinkami stebėjimo taškų parinkimo kriterijai ir vietų koordinatės

Pastaba Nr. 11.7.2. Netinkamas stebėjimo laiko nustatymas

Pastaba Nr.11.7.3. Stebėjimų grafikas

Atsakymas į pastabas Nr. 11.7-11.7.1, 11.7.2, 11.7.3. LOD atsakymas: PAV ataskaitoje pateikiamų duomenų rinkimui ir analizei buvo naudojami tiek Lietuvoje, tiek kitose pasaulio šalyse panašaus pobūdžio tyrimams naudojami duomenų rinkimo ir analizavimo metodai, tokie kaip paukščių populiacijų gausos įvertinimas, buveinių ir teritorijų naudojimo vertinimas, surinktų duomenų analizavimas naudojant GIS technologijas – erdvinių duomenų analizei naudojami įrankiai ArcGIS Pro programinėje aplinkoje.

LOD nuomone, pastabų teikėjas remiasi naudotos literatūros sąrašė nenurodyta ar tinkamai nepacituota publikacija, todėl įvertinti jos mokslinio pagrįstumo ir pasiremti ja, LOD negali. Iš pateiktos informacijos darytina išvada, kad remiamasi šaltiniu, kuris analizuoja vieną iš galimų daugybės kriterijų konkrečios paukščių rūšies perskridimo stebėjimo taškų parinkimui, tuo tarpu LOD parinkti stebėjimo taškai turėjo užtikrinti keleto šiam tyrimui svarbių kriterijų atitikimą (taip pat žr. atsakymą į 11.5 pastabą). Teikiame PŪV teritorijoje naudotų stebėjimo taškų koordinatas. Informuojame, kad minėtų stebėjimo taškų koordinatėmis papildytas PAV ataskaitos 5 tekstinis priedas.

Stebėjimo taško numeris	LKS koordinatės	
	x	y
1	564998	6112875
2	562079	6111426
3	559965	6106797
4	570422	6112662
5	571108	6110346
6	576526	6111356
7	564401	6102599
8	566332	6104448
9	566907	6102230
10	569118	6102927
11	568913	6104134
12	572276	6103210
13	572212	6101811
14	569311	6099038
15	571005	6097113
16	577513	6103544
17	581440	6103351
18	584816	6104160
19	575321	6106032

Į pastabą Nr.11.7.1 atsižvelgta iš dalies, informacija pateikta.

LOD nuomone, likusios pastabos (dėl netinkamo stebėjimo laiko nustatymo, stebėjimų grafiko) laikytinos perteklinėmis ir nekorektiškomis, nes jos remiasi klaidinančiu ar dalykiškai nekorektišku duomenų pateikimu, lyginimu ar interpretavimu. Pastabų teikėjo siūlymai atlikti papildomus tyrimus, vertinimus ar analizes, neatitinka LOD atliktų darbų turinį apibrėžiančių ir Lietuvos Respublikos galiojančių teisės aktų reikalavimų.

Į pastabas Nr.11.7.2 ir 11.7.3 neatsižvelgta.

Pastaba Nr.11.8. Netikslumai ataskaitoje.

Pastaba Nr.11.8.1. Netikslumai ataskaitoje ir jos prieduose.

Atsakymas į pastabą Nr. 11.8-11.8.1. LOD nuomone, dėl ataskaitoje pateikiamų duomenų ir informacijos apie paukščių skridimo aukščius ar tokių duomenų trūkumą, laikytinos neesminėmis, nes šie paukščių skrydžių parametrai labai įvairuoja ir yra laikytini labai apytikriais, nes remiasi tik subjektyviu stebėtojo vertinimu. Atkreiptinas dėmesys, kad net ir naudojant šiuolaikines paukščių skrydžių parametrus matuojančius techninius sprendimus (GSM ar GPS technologijų pagrindu veikiančius siųstuvus), prie paukščių tvirtinamų prietaisų registruojami skrydžio aukščio rodikliai vis dar laikomi nepakankamai patikimais ir moksliniuose tyrimuose palyginti retai naudojami. Be to, pagal šiuos paukščių skrydžių rodiklius nėra vertinamas galimas VE parkų ar pačių VE darbo režimas, kurį nustatant svarbiausios įtakos turi paukščių gausumas, jų perėjimo vietų skaičius ir atstumas nuo VE, o dažnai praktikoje – ir paukščių susidūrimo su veikiančiomis VE kiekybiniai duomenys. Todėl LOD vertinimu - visa PAV ataskaitoje LOD pateikta informacija yra pakankamai išsami, o suformuluotos išvados ir rekomendacijos yra korektiškai pagrįstos duomenimis. Ornitologinių stebėjimų duomenys pateikti PAV ataskaitos 5 tekstinio priedo 1 ir 2 prieduose.

Siekiant netrikdyti paukščių jų perėjimo metu, dėti papildomus GSM daviklius paukščiams planuojamame VE parke LOD nesiūlo. LOD nuomone, tokių papildomų priemonių naudojimas (jų uždėjimo procedūra) yra ypatingai didelį stresą paukščiams keliantis veiksnys, dėl to šios priemonės naudojimo LOD atsisako.

Atsižvelgiant į LOD paaiškinimą, visos stebėtų paukščių lizdų vietos (tame tarpe, ir 2023 metais nenaudoti lizdai, jei jie nėra sunykę, iškritę) buvo vertinamos kaip aktyvios ir į šias vietas šikšnosparnių ir paukščių tyrimo ir vertinimo PUV teritorijoje ataskaitoje buvo atsižvelgta siūlant poveikio mažinimo ir išvengimo ir / ar kompensacines priemones.

LOD atkreipia dėmesį, kad žuvininko skrydžių informacija buvo vertinama tik kaip papildoma informacija. Visa informacija apie konkrečius paukščių skrydžių duomenis, aukščius ir kitus parametrus yra pateikta PAV ataskaitos 5 tekstinio priedo 1 ir 2 prieduose.

LOD paaiškinimas: paukščių skrydžių trajektorijos yra kintančios, priklausomai nuo žemės ūkio veiklos, mitybinės bazės, kraštovaizdžio elementų kitimo. Kadangi VE siūlomos poveikio mažinimo ir išvengimo ir / ar kompensacinės priemonės, jos gali pakankamai gerai sumažinti paukščių žuvimo riziką susidurti su VE. Paukščio aptikimo-reagavimo sistemos nustatomos pagal paukščio dydį (arba pačios DI pagalba atpažįsta paukščio rūšį), dėl ko įvairių rūšių paukščiai gali būti apsaugoti mitybinių skrydžių metu. Pažymėtina, kad VENBIS duomenys buvo naudoti kaip papildoma informacija, o nustatant VE parko reikšmingumą buvo vadovaujama lauko tyrimų duomenimis.

Į pastabą atsižvelgta iš dalies.

Pastaba Nr. 11.8.2. Duomenų trūkumas.

Atsakymas į pastabą Nr. 11.8.2. LOD vertinimu, visa PAV ataskaitoje LOD pateikta informacija yra pakankamai išsami, o suformuluotos išvados ir rekomendacijos yra korektiškai pagrįstos duomenimis.

Į pastabą neatsižvelgta.

Pastaba Nr. 11.9. Nepagrįsti (klaidinantys) teiginiai dėl VE įtakos paukščiams.

Atsakymas į pastabą Nr. 11.9. LOD nuomone, VE įtaka žvirblinių paukščių mirtingumui dėl susidūrimų su VE yra skirtinga, priklausomai nuo VE parko

vietovės, paukščių migracinio aktyvumo ir daugelio kitų parametrų. Daugiausiai žvirblinių paukščių žūva po VE migracijų metu. Netgi tame pačiame VE parke žuvusių paukščių skaičius po skirtingomis jėgainėmis yra labai skirtingas. Šie faktai paaiškėja jau atliekant žuvusių paukščių monitoringą nuo VE parko eksploatacijos pradžios. Sumodeliuoti šiuos duomenis iš anksto, vien remiantis kitų VE parkų patirtimi, ar mokslinė medžiaga, yra neįmanoma, kadangi tiek aplinkos sąlygos, tiek VE aukščiai yra visiškai skirtingi.

Į pastabą neatsižvelgta.

Pastaba Nr. 11.10. *Netiesioginis VE poveikis - buveinių nykimas, kliūtys, mažėjantys mitybos plotai, vengimo modelis.*

Atsakymas į pastabą Nr. 11.10. LOD negali paneigti, kad VE parko (kaip ir bet kokio kito statinio ar infrastruktūros objekto) pastatymas daro įtaką buveinės kokybei. VE parkuose pasikeičia pats kraštovaizdis, buveinės suskaidomos, VE parko statybų metu pablogėja paukščių perėjimo sąlygos. Tačiau, remiantis vykdomų monitoringu jau veikiančiuose VE parkuose, jų eksploatacijos metu paukščių būklė atsistato. Pažymėtina, kad agrarinio kraštovaizdžio paukščiai nevensia perėti šalia VE, taip pat nestebimas ir plėšriųjų, ir sklandančių paukščių populiacijos mažėjimas. Buveinių praradimo ploto skaičiavimus galima atlikti tik tuomet, LOD nuomone, kai jau būtų žinoma, kiek VE bus pastatyta. Kadangi šiame etape tikslus VE skaičius nėra aiškus, tokie skaičiavimai netikslingi ir būtų klaidinantys. Atkreiptinas dėmesys, kad paukščių mitybinių plotų dydis labiau priklauso nuo teritorijoje vykdomos žemės ūkio veiklos, hidrologinės būklės, klimatinų sąlygų nei nuo VE parko eksploatacijos.

Pažymėtina, kad reikšminga laikina vengimo elgsena būdinga dideliems mėšedžiams ir kanopiniams (Helldin et al. 2017). Tačiau tai tik laikinas trikdymas statybos etape. Pvz. Łopucki et al. (2017) nustatė, kad ir stirnos ir pilkieji kiškiai (*Lepus europaeus*) vengė būti VE teritorijoje ir kad jie ėmė mažiau naudotis buveine iki 700 m atstumu nuo elektrinių.

Pastaba Nr. 11.10.1. *Buveinių ploto praradimas*

Atsakymas į pastabą Nr. 11.10.1. Žr. atsakymą į pastabą Nr. 11.10.

Pastaba Nr. 11.10.2. *Paukščių gausumo ir elgsenos pokyčiai vengiant VE.*

Atsakymas į pastabą Nr. 11.10.2. Žr. atsakymą į pastabą Nr. 11.10.

Pastaba Nr. 11.10.3. *Mažėja paukščių maitinimosi plotai.*

Atsakymas į pastabą Nr. 11.10.3. Žr. atsakymą į pastabą Nr. 11.10.

Pastaba Nr. 11.11. *Išvados apie nekokybiškai atliktą tyrimą ir pateiktų rezultatų patikimumą.*

Atsakymas į pastabą Nr. 11.11. PAV ataskaitoje vertinti LOD rasti lizdai, SRIS duomenų bazėje registruoti lizdai ir bendrai visi geros būklės lizdai jau po papildomo SRIS registruotų lizdų patikrinimo. Atsižvelgta į visas geros būklės lizdavietes, nepriklausomai nuo to, ar lizdas 2023 metais buvo užimtas. Dėl to, LOD nuomone, pastabos dėl lizdavičių yra nekorektiškos.

Pažymėtina, kad nustatant galimo reikšmingo poveikio zonas aplink lizdus ir parenkant poveikio mažinimo ir išvengimo ir / ar kompensacines priemones LOD vadovavosi Detalių vėjo elektrinių reikšmingo neigiamo poveikio paukščiams ir šikšnosparniams kriterijų, reikšmingo neigiamo poveikio paukščiams ir šikšnosparniams prevencijos ir mažinimo priemonių taikymo ir tyrimų reikalavimų aprašo nuostatomis.

Visas VE, patenkančias į 500 metrų zoną nuo saugomos rūšies paukščio lizdo vietos, LOD siūlo nestatyti, 1000 km zonoje esančias VE siūloma stabdyti paukščių perėjimo metu, labiau nutolusioms VE siūloma montuoti aptikimo – reagavimo sistemas, sustabdančias VE prisiartinus paukščiui. Kadangi poveikio mažinimo ir išvengimo priemonės siūlomos diegti ant didžiosios dalies VE, šios sistemos turėtų apsaugoti ir paukščius jų tolimesnių perskridimų keliuose, o atvirose teritorijose besimaitinantys paukščiai bus apsaugomi nuo susidūrimo su VE.

Pagal LOD informaciją, tetervinų tuokvietė Kertušo pelkėje neregistruojama jau keletą metų, paskutiniiais duomenimis pavieniai tetervinai stebėti šiaurinėje Šešuolių miško dalyje. Ši teritorija yra nutolusi nuo VE parko daugiau nei 1000 metrų atstumu, dėl to atskiras VE parko vertinimas tetervinams nebuvo nagrinėjamas.

Pažymėtina, kad numatytos poveikio mažinimo priemonės turėtų sumažinti PŪV galimo poveikio riziką kolonijoje perintiems garniams.

Į pastabą neatsižvelgta.

Pastaba Nr. 11.12. Nepateisinama skuba

Atsakymas į pastabą Nr. 11.12. Paukščių ir šikšnosparnių stebėjimai planuojamo VE parko teritorijoje buvo vykdyti 1 metų laikotarpiu, kaip numatyta teisės aktuose ir UAB „Žalia žemė“ užsakyme.

Pastaba Nr. 11.13. Planuojamų kompensacinių priemonių nepakankamumas ir nepagrįstumas

Atsakymas į pastabą Nr. 11.13. PŪV galimo reikšmingo poveikio paukščiams ir šikšnosparniams neigiamo poveikio išvengimo, sumažinimo ir/ar kompensavimo priemonės aprašytos PAV ataskaitos 4.6.3 skyriuje ir parodytos 4.6.3.1 pav.

Dėl PŪV galimo reikšmingo poveikio paukščiams siūloma neplanuoti 27 VE, 8 VE neeksploatuoti VE paukščių perėjimo ir jauniklių auginimo laikotarpiu (parenkamas pagal konkrečią paukščių rūšį) šviesiuoju paros metu, o 27 VE - įrengti išankstinio paukščių aptikimo ir VE stabdymo sistemas. Šikšnosparnių apsaugai numatomas VE stabdymas tamsiu paros metu, nuo saulės nusileidimo iki aušros, esant tam tikroms aplinkos sąlygoms ir gyvūnų aktyvumui.

Atkreipiame dėmesį, kad visos šios numatytos prevencinės priemonės yra rekomenduojamos taikyti bei nurodytos ir Detalių vėjo elektrinių reikšmingo neigiamo poveikio paukščiams ir šikšnosparniams kriterijų, reikšmingo neigiamo poveikio paukščiams ir šikšnosparniams prevencijos ir mažinimo priemonių taikymo ir tyrimų reikalavimų aprašo (toliau - Aprašas) 3 priede. Ypač diskutuotinas teiginys, kad „*priemonė nepadės išvengti susidūrimų, kai paukštis atsitrenkia į neveikiančią VE tiesiog kaip į stovinčią kliūtį*“. Tokiu atveju paukščiams būtų reikšmingai pavojinga bet kuri fizinė kliūtis jų kelyje (medis, stulpas, namas ir kt.)

PAV ataskaitos 4.6.3 skyriuje pažymima, kad vadovaujantis Aprašo nuostatomis PŪV organizatoriui bus būtina parengti ir su AAA suderinti poveikio paukščiams ir šikšnosparniams monitoringo programą bei pagal ją vykdyti stebėseną ir AAA periodiškai teikti stebėsenos rezultatus. Vykdamas stebėseną bus vertinamas ir įgyvendintų poveikio mažinimo priemonių efektyvumas bei, esant poreikiui, taikomos papildomos poveikio mažinimo priemonės.

Pastaba Nr. 12. *Dėl PAV ataskaitos kraštovaizdžio dalies*

Pastaba Nr. 12.1. *PAV ataskaitoje neįvertinti galiojantys teritorijų planavimo dokumentai.*

Atsakymas į pastabą Nr. 12.1. Įvertinus pasiūlymą, PAV ataskaitos poskyrio 3.1.2. *PŪV sprendinių atitiktis patvirtintiems teritorijų planavimo dokumentams*, 3.1.2.1 lentelė. *Galiojančių kompleksinių ir specialiųjų TPD bei kitų aktualių dokumentų sąrašas* papildytas Lietuvos Respublikos nacionalinis kraštovaizdžio tvarkymo plano (toliau – Kraštovaizdžio planas), patvirtinto Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2014 m. spalio 2 d. įsakymu Nr. D1-703 „Dėl Nacionalinio kraštovaizdžio tvarkymo plano patvirtinimo“ bei Kraštovaizdžio planas aprašymu. Atkreipiame dėmesį, kad detalus PŪV sprendinių vertinimas Kraštovaizdžio tvarkymo plano sprendinių atžvilgiu pateiktas poskyryje 4.5 Kraštovaizdis, nurodant VE vietas visų Kraštovaizdžio tvarkymo plano brėžinių kontekste.

Įvertinus pasiūlymą, PAV ataskaitos poskyrio 3.1.2. *PŪV sprendinių atitiktis patvirtintiems teritorijų planavimo dokumentams*, 3.1.2.1 lentelė. *Galiojančių kompleksinių ir specialiųjų TPD bei kitų aktualių dokumentų sąrašas* papildytas Širvintų rajono savivaldybės nekilnojamojo kultūros paveldo tinklų schema. Širvintų rajono savivaldybės nekilnojamojo kultūros paveldo tinklų schema registruota teritorijų planavimo dokumentų registre (TPD Nr. T00052572) 2009 m. liepos 21 d. Rengiant PŪV sprendinius nekilnojamojo kultūros vertybių atžvilgiu, vadovautasi naujausiais Kultūros paveldo departamento Kultūros vertybių registro duomenimis.

Įvertinus pasiūlymą, PAV ataskaitos poskyrio 3.1.2. *PŪV sprendinių atitiktis patvirtintiems teritorijų planavimo dokumentams* papildytas PŪV sprendinių vertinimo Širvintų rajono savivaldybės teritorijos gamtinio karkaso teritorijų naudojimo bei kraštovaizdžio tvarkymo atžvilgiu aprašymu.

Į pastabą atsižvelgta, informacija PAV ataskaitoje patikslinta.

Pastaba Nr. 12.2. *Ataskaitoje netinkamai įvertinta vizualinė tarša*

Atsakymas į pastabą Nr. 12.2 Širvintų rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano sprendinių Pagrindinio brėžinio reglamentų lentelėje nurodytas maksimalus gyvenamųjų ir viešųjų pastatų aukštingumas, kuris negalioja technologiniams įrenginiams (statiniams), bažnyčioms.

Į pastabą neatsižvelgta.

Pastaba Nr. 12.3. *Dėl būtinybės atlikti poveikio kraštovaizdžiui ekspertizę*

Atsakymas į pastabą Nr. 12.3. PAV ataskaitos 4.5 sSkyriuje yra atliktas ir pateiktas poveikio kraštovaizdžiui vertinimas kaip tai numato Planuojamos ūkinės veiklos poveikio vertinimo tvarkos aprašas tokios paskirties ūkinei veiklai.

Manome, kad prašymas nėra pagrįstas ir jį nebus atsižvelgta.

Pastaba Nr. 13. Dėl PAV ataskaitos visuomenės sveikatos dalies

Pastaba Nr. 13.1. Įvadas

Atsakymas į pastabą Nr. 13.1. Visuomenės sveikata – kaip poveikio aplinkai vertinimo dalis yra vertinama remiantis Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo dokumentų rengimo tvarkos apraše pateiktomis rekomendacijomis dėl PAV ataskaitos struktūros ir apimties. PŪV PAV dokumentų rengėjas – UAB „Sweco Lietuva“, turi licenciją poveikio visuomenės sveikatai vertinti (Licencijos Nr. VSL-86), minėto leidimo kopijos buvo pateiktos PŪV PAV ataskaitos 1 tekstiniam priede.

PAV atliekamas ne tik kokybiniu metodu, vertinant atliktus tyrimus turimą esamą patirtį ir pan., bet ir kiekybiniu metodu, kuris leidžia vertinti dar tik planuojamus ūkinius objektus, šiuo atveju – VE.

Pvz., vertinant tokius rizikos veiksnius kaip poveikis dėl galimų fizikinių veiksnių triukšmo ir šėšėliavimo naudotas kiekybinis metodas – planuojamų VE sukeliama triukšmo ir šėšėlių sklaidos skaičiavimai buvo atlikti kompiuterine programa WindPRO. Siekiant įvertinti poveikį visuomenei sveikatai buvo atliekama modeliavimo ir tyrimo metu gautų fizikinės taršos rezultatų analizė bei palyginimas su leistiniais ribiniais taršos dydžiais. Lietuvoje triukšmas reglamentuojamas higienos norma 33:2011 „Triukšmo ribiniai dydžiai gyvenamuosiuose ir visuomeninės paskirties pastatuose bei jų aplinkoje“. Ši higienos norma nustato stacionarių triukšmo šaltinių sklaidžiamo triukšmo ribinius dydžius gyvenamuosiuose ir visuomeninės paskirties pastatuose bei jų aplinkoje ir taikoma vertinant triukšmo poveikį visuomenės sveikatai. Neviršijant ribinių verčių reikšmingas neigiamas poveikis visuomenės sveikatai nėra nustatomas, kitu atveju – jeigu vertės yra viršijamos, turi būti parenkamos ir taikomos triukšmo mažinimo priemonės iki tokių verčių, kurios leistinos pagal minėtą higienos normą.

Šėšėlių poveikis Lietuvoje neregamentuojamas, t. y. nėra teisinio dokumento aiškiai įvardijančio kokios ribinės vertės negali būti viršijamos, siekiant nesukelti neigiamo poveikio visuomenės sveikatai. Nepaisant to, PAV rengėjai, atsižvelgdami į Aplinkos apsaugos agentūros rekomendacijas naudoti Vokietijoje patvirtintą metodiką, vertina šėšėlių mirgėjimo poveikį, šis vertinimas pateiktas PAV ataskaitoje, taip pat numatytos ir šio poveikio mažinimo priemonės.

Infragarso, vibracijos ir elektromagnetinės spinduliuotės poveikio vertinimas atliekamas ne kiekybiniu, o kokybiniu vertinimu, naudojant įvairius literatūros šaltinius ir pasitelkiant turimą patirtį. Vibracija, infragarsas yra matuojami, modeliavimas šiuo aspektu nėra atliekamas. VE sukuriama elektromagnetinis laukas (toliau – EML) yra per mažas, kad sukeltų reikšmingą neigiamą poveikį sveikatai ir Lietuvoje neregamentuojamas: Lietuvos higienos norma HN 80:2015 „Elektromagnetinis laukas gyvenamojoje aplinkoje. Parametrų normuojamos vertės ir matavimo reikalavimai 10 kHz–300 GHz radijo dažnių juostoje“ nustato radiotechninių objektų įrengimo (statybos) ir eksploatavimo visuomenės sveikatos saugos reikalavimus, elektromagnetinio lauko intensyvumo parametrų leidžiamas vertes bei matavimo reikalavimus gyvenamojoje aplinkoje, o Lietuvos higienos norma HN 104:2011 „Gyventojų sauga nuo elektros linijų sukuriama elektromagnetinio lauko“ nustato 330 kV ir aukštesnės įtampos elektros oro linijoms ir joms priklausantiems įrenginiams, veikiantiems pramoniniu 50 Hz dažniu, taikomas elektromagnetinio lauko parametrų leidžiamas vertes ir elektromagnetinio lauko bendruosius matavimo reikalavimus gyvenamosios ir visuomeninės paskirties pastatų patalpose bei gyvenamojoje aplinkoje. PAV

ataskaitos 4.10.2.1.2 ir 4.10.2.1.5 poskyriai papildyti platesne tyrimų apžvalga ir informacija susijusia su infragarsu ir EML.

PŪV organizatorius užbaigęs vėjo parko statybas turės atlikti aplinkos garso lygio ir infragarso ir žemų dažnių garso lygių matavimus pagal Nacionalinio visuomenės sveikatos centro pateiktus tyrimų planus ir pagrįsti atitiktį visuomenės sveikatai remiantis teisės aktų nuostatomis, tyrimų rezultatai negalės viršyti Lietuvoje nustatytų ribinių verčių, kurias reglamentuoja Lietuvos higienos norma HN 30:2018 „Infragarsas ir žemadažnis garsas: ribiniai dydžiai gyvenamosiose, specialiosiose ir visuomeninėse patalpose“ bei Lietuvos higienos norma 33:2011 „Triukšmo ribiniai dydžiai gyvenamuosiuose ir visuomeninės paskirties pastatuose bei jų aplinkoje“. Nacionalinis visuomenės sveikatos centras savo kompetencijos ribose, esant poreikiui, tyrimų planuose galės nustatyti ir papildomus tirtinus veiksnius, kurie turės būti išmatuojami, pvz., - vibracija, gautos ribinės vertės palyginamos su Lietuvoje galiojančiais ribiniais dydžiais.

Atkreiptinas dėmesys, kad remiantis visuomenės saugą reglamentuojančiais teisės aktais, taip pat ir pasirašytais susitarimais pagal Lietuvos Respublikos atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo 49 str. nuostatas, PŪV organizatorius vykdamas ūkinę veiklą turės užtikrinti atitiktį visuomenės sveikatos saugos reikalavimams.

Detalesnis atsakymas dėl psichologinių veiksnių vertinimą pateiktas atsakyme į pastabą Nr.13.4. Rizikos analizė ir jos vertinimas pateiktas PAV ataskaitos 4.11 skyriuje.

Į prašymą atsižvelgta iš dalies.

Pastaba Nr. 13.2. Dėl VE keliamo triukšmo

Atsakymas į pastabą Nr. 13.2. Atlikę jūsų nurodyto tyrimo (Pagojutė Simona. „VĖJO JĖGAINIŲ TRIUKŠMINGUMO MATAVIMO IR MODELIAVIMO REZULTATŲ LYGINAMOJI ANALIZĖ“. Magistrinis darbas. 2017) analizę teikiame komentarą. Magistrinio darbo 1.2.2 skyriuje nurodyta, kad didžiausią triukšmo dalį sudaro aerodinaminis triukšmas, kiek mažiau triukšmo skleidžia vėjo elektrinėje veikiantys mechanizmai. Vėjo elektrinių sukiamą triukšmą galima išskirti pagal du kilmės tipus: mechaninį ir aerodinaminį. Mechaniniai triukšmo šaltiniai yra ant VE stiebo viršaus esančioje gondoloje. Dėl nemažo atstumo iki žemės paviršiaus šis mechaninis triukšmas, kurį sukelia įvairūs įrenginiai nėra dominuojantis. Pagrindinis triukšmas, kurį sukelia VE yra aerodinaminės kilmės. Šio tipo triukšmas susidaro orui sklindant tarp menčių ir stiebo ir pagrinde priklauso nuo sparnuotės formos. Todėl tyrime darytina išvada, kad vėjo elektrinės eksploatacijos metu, praėjus keliems metams tampa triukšmingesnės 3-3,5 dBA yra abejotina, kadangi nėra pagrindimo ar įrodymų, jog po metų ar kelių VE eksploatacijos, sparnuotės forma ar struktūra, o kartu ir aerodinaminės savybės taip pakinta, kad aerodinaminio triukšmo (pagrindinis VE triukšmo šaltinis) intensyvumas padidėja dvigubai nei buvo pradinis lygis (kas atitinka minimum 3 dBA). Tiriamajame darbe yra remiamasi tik teorinio modeliavimo ir natūrinių matavimų palyginimu. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2011 m. birželio 13 d. įsakymu Nr. V-604 patvirtintoje Lietuvos higienos normoje HN 33:2011 „Triukšmo ribiniai dydžiai gyvenamuosiuose ir visuomeninės paskirties pastatuose bei jų aplinkoje“ (Žin., 2011, Nr. 75-3638) pramoninės veiklos triukšmas vertinamas vadovautis Lietuvos standartu LST ISO 9613-2 „Akustika. Atviroje erdvėje sklindančio garso silpninimas. 2 dalis. Bendrasis skaičiavimo metodas“ (tapatus ISO 9613-2). Standarto algoritmuose yra apibrėžtos specifinės sąlygos šiems fizikiniams efektams kaip geometrinė divergencija, atmosferos absorbcija, žemės paviršiaus

efektas (slopinimas) ir kt. Triukšmo sklaidos skaičiavimo modelyje taip pat yra įvertinamas vietovės reljefas. Natūriniai triukšmo matavimai atliekami remiantis Lietuvos standartuose LST ISO 1996-1 "Akustika. Aplinkos triukšmo aprašymas, matavimas ir vertinimas. 1 dalis. Pagrindiniai dydžiai ir vertinimo procedūros (tapatus ISO 1996-1)" ir LST ISO 1996-2 "Akustika. Aplinkos triukšmo aprašymas, matavimas ir vertinimas. 2 dalis. Garso slėgio lygių nustatymas (tapatus ISO 1996-2)" pateiktais nurodymais. Akivaizdu, kad realūs triukšmo matavimų rezultatai gali skirtis nuo modeliavimo būdu gautų rezultatų, nes tiek vienu tiek kitu atveju yra tikėtina rezultatų neapibrėžtis dėl iš aukščiau paminėtų ir kitų veiksnių įtakojančių garso sklaidą. Viešai prieinamos informacijos apie atliktus tyrimus ir analizes bei skirtumus tarp realių matavimų ir modeliavimo rezultatų yra įvairios. Pažymime, kad kiekviena vertinama situacija yra individuali ir priklauso nuo tiriamų objektų (triukšmo šaltinių), vietinių sąlygų (reljefas, žemės paviršiaus tipas) atstumo iki tiriamo objekto ir svarbiausia nuo naudojamų skaičiavimo ir matavimų metodikų, kurios turi būti patvirtintos Lietuvoje ir taikomos akredituotų laboratorijų (atliekant natūrinius matavimus). Nurodytame tyrime nėra pateikta informacija, ar atliekant natūrinius matavimus buvo vadovaujama Lietuvos standartuose LST ISO 1996-1 ir LST ISO 1996-2 pateiktais nurodymais. Taip pat 2.3.1 skyriuje yra nurodyta, kad atliekant keliamo triukšmo modeliavimą buvo naudota ISO 9613-2 standarto metodika, tačiau nėra nurodyti kokie įvesties parametrai buvo naudoti labiausiai įtakojančios garso sklaidos rezultatus. Be to, tiriamojo darbo 2.4 skyriaus 2.13 pav. matosi, kad vienas iš esminių rodiklių (žemės paviršiaus slopinimas) lėmęs mažesnius triukšmo sklaidos rezultatus yra priimtas "1", kas atitinka pilnai absorbuojantį/garsą sugeriantį žemės paviršių (angl. *porous ground*). Verta paminėti, kad pati darbo autorė savo išvadose sutinka, kad tiek eksperimentiniai duomenys, tiek informacija apie elektrinių gamybos laiką bei darbo trukmę yra fragmentiški, ir plačiau įvertinti VE eksploatacijos trukmės daromą įtaką keliamo triukšmo sklaidai šiame tyrime negali.

Pastaba Nr. 13.2. *Taip pat tyrime nustatyta, kad modeliuojant WindPRO kompiuterinio modeliavimo programa triukšmo sklaidą neįvertina besikeičiančių meteorologinių sąlygų. Triukšmo sklaidos modeliavimo metu priimtos vertinimo sąlygos: vėjo greitis – 10 m/s. Kokio stiprumo garsas sklis esant stipresniam vėjui? Ataskaitoje apie tai informacijos nėra.*

Atsakymas į pastabą Nr. 13.2. Atsakant į jūsų klausimą informuojame, kad atsižvelgiant į Lietuvos standarto LST EN 61400-11:2013 „Vėjo turbinos. 11 dalis. Akustinio triukšmo matavimo būdai (tapatus IEC 61400-11:2012) reikalavimus, vėjo elektrinių garso galingumo duomenys gaunami aplinkoje esant 6, 7, 8, 9, 10 m/s vėjo greičiui, kuris įvertinamas 10 m aukštyje nuo žemės paviršiaus ties vėjo elektrinės pagrindu. Vėjo elektrinių triukšmo prognostiniams skaičiavimams yra naudojama didžiausia vėjo elektrinės garso galios lygio vertė, nustatyta vėjo elektrinei veikiant aplinkoje, kurioje 10 m virš žemės paviršiaus vėjo greitis yra 10 m/s. Pučiant stipresniam nei 10 m/s vėjo greičiui, vėjo elektrinės generuojamas triukšmo lygis nekinta (žiūr. žemiau):

Windcat - C:\Darbas\WindPRO\WTG Data\VESTAS V172-7.2 7200 172.0 10!.wtg (Read only)

Edit noise data (Read only)

Name: Level 0 - Measured - PO7200
 Source: Manufacturer
 Date: 2022-07-08

You can establish a "noise value matrix" by adding wind speeds and hub heights - if you only have data for one hub height and wish to use this for all hub heights you can add a "hub height independent column".
 If the turbine has data for different operation modes (noise reduced), create a new noise data set for each operation mode.

Wind speed at 10 m Wind speed at hub height

Normal frequency	Low frequency						
[m/s]	114,0 m	117,0 m	150,0 m	164,0 m	166,0 m	175,0 m	[m/s]
2,0			94,6	94,6	94,6	94,6	3,0 94,6
3,0	94,8	94,8	94,9	95,0	95,0	95,0	4,0 94,6
4,0	98,0	98,1	98,8	99,0	99,0	99,2	5,0 95,2
5,0	103,2	103,3	104,1	104,4	104,4	104,6	6,0 98,6
6,0	106,6	106,6	106,9	106,9	106,9	106,9	7,0 102,2
7,0	106,9	106,9	106,9	106,9	106,9	106,9	8,0 105,6
8,0	106,9	106,9	106,9	106,9	106,9	106,9	9,0 106,9
9,0	106,9	106,9	106,9	106,9	106,9	106,9	10,0 106,9
10,0	106,9	106,9					11,0 106,9
							12,0 106,9
							13,0 106,9
							14,0 106,9
							15,0 106,9

Windcat - C:\Darbas\WindPRO\WTG Data\ENERCON E-175 EP5 6000 175.0 10!.wtg (Read only)

Edit noise data (Read only)

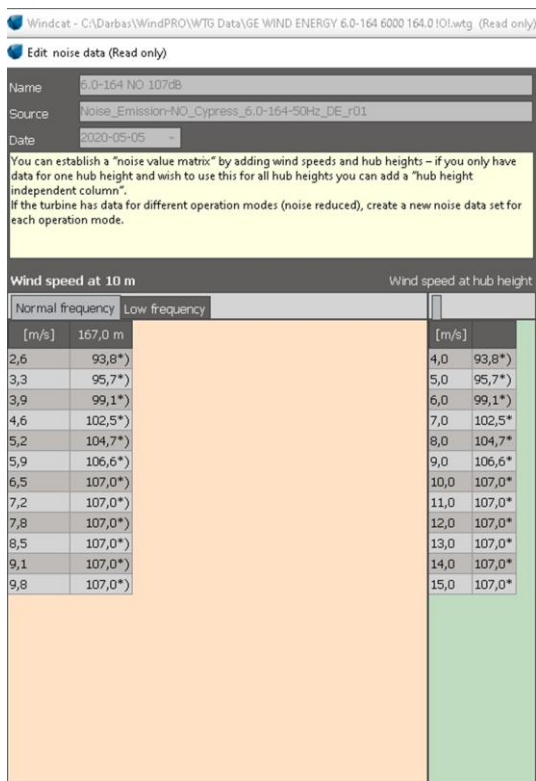
Name: Mode 00 - CM-0-0 (6000 kW)
 Source: ENERCON GmbH
 Date: 2023-09-29

You can establish a "noise value matrix" by adding wind speeds and hub heights - if you only have data for one hub height and wish to use this for all hub heights you can add a "hub height independent column".
 If the turbine has data for different operation modes (noise reduced), create a new noise data set for each operation mode.

Wind speed at 10 m Wind speed at hub height

Normal frequency	Low frequency	
[m/s]		[m/s]
		5,0 93,9
		5,5 96,2
		6,0 98,3
		6,5 100,2
		7,0 102,1
		7,5 103,8
		8,0 105,3
		8,5 106,5*
		9,0 106,5
		9,5 106,5
		10,0 106,5
		10,5 106,5
		11,0 106,5
		11,5 106,5
		12,0 106,5
		12,5 106,5
		13,0 106,5
		13,5 106,5
		14,0 106,5
		14,5 106,5
		15,0 106,5

<No data to display>

„Triukšmo sklaidos modeliavimo aukštis numatomas 2 m virš žemės paviršiaus. Vidutinis lietuvių vyro ūgis apie 182 cm, moters 168 cm. Prašome paaiškinti, kodėl pasirinktas toks vertinimo aukštis.“

Atsakymas į pastabą Nr. 13.2. Sudarinėjant triukšmo strateginius žemėlapius turi būti parenkamas 4 m skaičiavimo aukštis, taip kaip nurodyta HN 33:2011 „Triukšmo ribiniai dydžiai gyvenamuosiuose ir visuomeninės paskirties pastatuose bei jų aplinkoje“ (Žin., 2011, Nr. 75-3638). Atliekant natūrinius triukšmo matavimus akredituotu metodu pasirenkamas 1,5 m mikrofono aukštis (šis matavimo aukštis yra pasirenkamas Nacionalinės visuomenės sveikatos centro laboratorijos specialistų atliekant triukšmo matavimus aplinkoje). Šioje poveikio aplinkai vertinimo ataskaitoje atliekant triukšmo sklaidos vertinimą yra pasirinktas 2,0 m aukštis, kadangi modeliuojant aukštesniame aukštyje rezultatas mažiau įtakojamas žemės paviršiaus šiurkštumo efekto, t. y. atlikus triukšmo sklaidos modeliavimą 2,0 m aukštyje gauti rezultatai bus šiek tiek blogesni negu tą patį skaičiavimą atlikus 1,5 m aukštyje.

Pastaba Nr. 13.2. Vertinimo metu taikytos šios pagrindinės nuostatos: vertinimas atliktas vadovaujantis galiojančių LR ir ES įstatymų ir normatyvinių aktų, rekomendacijų bei metodikų reikalavimais;” (232 psl.) – kokiais konkrečiai? PAV ataskaitoje nenurodyta.

Atsakymas į pastabą Nr. 13.2. Atliekant triukšmo sklaidos vertinimą buvo remtasi: HN 33:2011 „Triukšmo ribiniai dydžiai gyvenamuosiuose ir visuomeninės paskirties pastatuose bei jų aplinkoje“ (Žin., 2011, Nr. 75-3638), nurodytu PAV ataskaitos 4.10.2.1.1 skyriuje (232 psl.); Lietuvos standartu LST ISO 9613-2 „Akustika. Atviroje erdvėje sklindančio garso silpninimas. 2 dalis. Bendrasis skaičiavimo metodas“ (tapatus ISO 9613-2) nurodytu PAV ataskaitos 4.10.2.1.1 skyriuje (233 psl.). Taip pat vadovautasi Lietuvos Respublikos

Triukšmo valdymo įstatymu 2004-10-26 Nr. IX–2499 ir vėlesniais pakeitimais (aktuali redakcija nuo 2023-01-02), kuriame nurodoma, kad triukšmo ribinis dydis – Ldienos, Lvakaro arba Lnakties rodiklio vidutinis dydis, kurį viršijus triukšmo šaltinio valdytojas privalo imtis priemonių skleidžiamam triukšmui šalinti ar mažinti.

Pastaba Nr. 13.2. *PŪV ataskaitos dalyje “Visuomenės sveikata” akustinio triukšmo rodikliai nėra sumuojami su kitais aplinkoje galimais triukšmo šaltiniais.*

Atsakymas į pastabą Nr. 13.2. PAV ataskaitos 4.10.2.1.1 skyriuje nurodyta, kad UAB „Žalia žemė“ Molėtų r. sav. Dubingių ir Giedraičių sen. taip pat planuoja VE parką ir yra pradėjusi PŪV PAV procedūras (paskelbtas Pranešimas apie UAB „Žalia žemė“ planuojamo iki 26 vėjo elektrinių parko Dubingių sen. ir Giedraičių sen. Molėtų r. sav. teritorijose statybos ir veiklos poveikio aplinkai vertinimo pradžią ir užbaigtos jo viešinimo bei PAV subjektų ir AAA pasiūlymų gavimo procedūros). Vertinimo metu, atsižvelgdama į pirminio vertinimo rezultatus bei visuomenės pasiūlymus, PŪV organizatorius atsisakė dalies VE planavimo ir planuojamų VE skaičių sumažino iki 8 VE. Pastarojo planuojamo VE parko vieta (artimiausios planuojamos VE) yra už 1,5 km rytų kryptimi nuo šioje PAV ataskaitoje vertinamos PŪV vietos (nuo VE BK86). Šioje PAV ataskaitoje yra vertinamas Širvintų r. sav. teritorijoje ir gretimybėse Molėtų r. sav. teritorijoje UAB „Žalia žemė“ planuojamų 72 VE ir 8 VE suminis poveikis.

Pastaba Nr. 13.2. *Kokiu pagrindu imami artimiausi gyvenamieji pastatai, kurie tam tikrais atvejais nėra artimiausi (pvz., Lazdynų g. 16, Juodiškiai, kurį nuo vėjo elektrinės B2 užstoja miškas, kai kiti šios gatvės gyvenamieji pastatai yra arčiau B2 vėjo elektrinės ir neužstoti jokių gamtinių kliūčių, pvz., Lazdynų g. 24, Juodiškų k., arba Staniškių k. 4.*

Atsakymas į pastabą Nr. 13.2. Rengiant PAV ataskaitą ir siekiant tinkamai įvertinti galimą poveikį aplinkai ir visuomenės sveikatai buvo įtraukiami artimiausi VE pastatai, šiuo atveju vienas iš artimiausių pastatų VE B2 yra pastatas adresu Lazdynų g. 16, Juodiškiai. Šis pastatas buvo įtrauktas vertinant ir triukšmo ir šešėliavimo poveikį. Atlikus modeliavimus nustatyta, jog pastatas nepatektų į planuojamų VE šešėlių sklaidos zoną ir triukšmo viršnormio zoną. PAV ataskaitoje taip pat buvo įtraukti artimesni namai VE B2 atžvilgiu Magūnų 1 Magūnų k., dėl pasikeitusios informacijos adresų registre PAV ataskaitoje šis adresas patikslintas į Lazdynų g. 22, Juodiškiai. Pažymime, jog poveikis jūsų minimam pastatui adresu Staniškių k. 4. PAV ataskaitoje yra įvertintas. PAV ataskaitoje nurodyta, kad atlikus bioįvairovės tyrimus ir vertinimą, atsižvelgiant į vertinimo ekspertų rekomendacijas papildomai dar siūloma neplanuoti 24 VE (po PAV ataskaitos viešinimo procedūrų atsisakoma dar 3 VE, viso 27 VE). Pažymime, jog VE B2 yra viena iš 27 VE, kurių siūloma neplanuoti.

PAV ataskaitoje patikslintas triukšmo ir šešėliavimo modeliavimas remiantis atnaujinta informacija – atsižvelgiant į vertinimo rezultatus ir siūlomą sumažinti planuojamų VE kiekį iki 45 VE.

Atsižvelgiant į suinteresuotos visuomenės gautus pasiūlymus, peržiūrėjus pateiktą dokumentaciją PAV ataskaita papildyta patikslintais duomenimis apie gretimybės.

Pastaba Nr. 13.2. *Nėra pateikta jokių duomenų ir atliktos analizės apie dabartinę situaciją dėl triukšmo. Todėl neįmanoma palyginti kaip padidės triukšmo lygis*

pridėjus vėjo elektrinių skleidžiamą triukšmą, kuris, kaip matyti iš atliktų matavimų yra ant leistinų dydžių ribos (37-44,6 db).

Atsakymas į pastabą Nr.13.2. Lietuvoje esamą dabartinę triukšmo situaciją galima apibūdinti pagal sudaromus strateginius triukšmo žemėlapius aglomeracijoms, pagrindiniams kelių ir geležinkelių ruožams, stambiems oro uostams, kuriems taikomi Ldvn, Ldienos, Lvakaro ir Lnakties triukšmo rodikliai. Pažymime, kad šie tiriami triukšmo rodikliai apibrėžti kaip vidutinis ilgalaikis A svertinis garso lygis, nustatytas kaip vienu metų dienos, vakaro ar nakties vidurkis. Ilgalaikių tyrimų vertinamoje teritorijoje PAV rengėjo žiniomis nėra atlikta, todėl korektiškai atlikti visos teritorijos dabartinės triukšmo situacijos analizę nėra galimybių. Atkreipiame dėmesį, kad planuojamos ūkinės veiklos organizatorius, užbaigęs vėjo parko statybas atliks aplinkos garso lygio matavimus pagal Nacionalinio visuomenės sveikatos centro pateiktą tyrimų planą. O pradėjus PŪV eksploataciją ir esant nusiskundimas dėl galimo triukšmo lygio viršijimo visada galima kreiptis į kontroliuojančią instituciją.

Pastaba Nr. 13.2. *Vėjo energetikos poveikio visuomenės sveikatai vertinimo metodinės rekomendacijos (jas beje rengė UAB Sweco Lietuva) numato, kad konkreti programinė įranga triukšmo nuo vėjo elektrinių įvertinimui turėtų skaičiavimams naudoti ISO 9613-2 metodiką. Prašome pateikti informaciją apie naudotos programinės įrangos atitikti minėtam standartui.*

Atsakymas į pastabą Nr. 13.2. PAV ataskaitos 4.10.2.1.1 skyriuje nurodyta, rengiant triukšmo sklaidos vertinimą, skaičiavimai yra pagrįsti Lietuvos standartu LST ISO 9613-2 „Akustika. Atviroje erdvėje sklindančio garso silpninimas. 2 dalis. Bendrasis skaičiavimo metodas“ (tapatus ISO 9613-2:1996). Programinėje įrangoje WindPro ši skaičiavimo metodika yra įtrauktą į triukšmo vertinimo modulį (<https://www.emd-international.com/windpro/windpro-modules/environment-modules/decibel/>). Taip pat ši metodika buvo naudojama ir jūsų aukščiau minėto tyrimo 2.3.1 skyriuje, kaip integruota į WindPro programinę įrangą: "WindPro programa DECIBEL modulyje skaičiuoja vėjo turbinos keliamo triukšmo stiprumą remdamasi DIN ISO 9613-2 standarto skaičiavimo metodu" (Pagojutė Simona. "VĖJO JĖGAINIŲ TRIUKŠMINGUMO MATAVIMO IR MODELIAVIMO REZULTATŲ LYGINAMOJI ANALIZĖ". Magistrinis darbas. 2017).

Pastaba Nr. 13.2. *PAV ataskaitos 233-234 puslapyje, nurodyta, kad garso lygis gyvenamuosiuose pastatuose išmatuotas modeliuojant garso dydį modeliavimo programa. Ataskaitoje nėra pateikta informacijos, kokie buvo naudojami įvesties duomenys.*

Atsakymas į pastabą Nr. 13.2. PAV ataskaitoje yra nurodyti visi įvesties duomenys reikalingi atliekant triukšmo sklaidos vertinimą:

- PAV ataskaitos 3.1.1 skyriaus, 3.1.1.1 lentelėje pateiktos visų planuojamų VE sąlyginių centrų koordinatės;
- PAV ataskaitos 3.1.4 skyriaus, 3.1.4.1 lentelėje pateikti vertinami artimiausi gyvenamosios paskirties pastatai;
- PAV ataskaitos 3.2.2 skyriaus, 3.2.2.1 lentelėje pateikti planuojamų VE techniniai parametrai, nurodant VE gamintoją, modelį, rotorius skersmenį, stiebo aukštį, triukšmo emisiją;
- PAV ataskaitos 4.10.2.1.1 skyriuje nurodytos vertinimo sąlygos, tokios kaip vėjo greitis, prie kurio buvo atliktas triukšmo modeliavimas, naudotas žemės paviršiaus šiurkštumo koeficientas, pavėjinės garso sklaidimo sąlygos, atmosferinė absorbcijos pataisa, skaičiavimo aukštis;

- PAV ataskaitos 4.10.2.1.1 skyriuje aprašyta vertinimo metodika, kad skaičiavimai atlikti remiantis Lietuvos standartu LST ISO 9613-2 „Akustika. Atviroje erdvėje sklindančio garso silpninimas. 2 dalis. Bendrasis skaičiavimo metodas“ (tapatus ISO 9613-2:1996). Taip pat, kad kiekvienos alternatyvos atveju keliamas triukšmas vertintas esant maksimaliai VE darbinei apkrovai, t. y. vertinama, kad visos VE nesustodamos veiks ištisą parą, kiekvieną dieną (365 d/metus), nuolat pučiant pastoviam, 10 m/s greičio vėjui (10 m aukštyje).

Pastaba Nr. 13.2. Galimybė patikrinti įvesties duomenis ir patiems patikrinti modeliavimo rezultatą (to prašant nepriklausomų ekspertų) yra eliminuota. Tokios ribotos informacijos teikimas nesuderinamas su visuotinai pripažinta visuomenės teise gauti visą informaciją susijusią su poveikiu aplinkai bei poveikiu visuomenės sveikatai.

Prašome pateikti informaciją apie tai kokie buvo įvesti duomenys modeliuojant ir nustatant triukšmo lygį mums priklausančiame gyvenamajame name. Taip pat prašome pateikti modeliavimo programos suformuota modeliavimo protokolą, kuriame matytųsi tiek rezultatas, tiek įvesties duomenys

Atsakymas į pastabą Nr. 13.2. Visa reikalinga informacija atlikti triukšmo sklaidos modeliavimą yra pateikta, žiūrėkite atsakymą aukščiau. Taip pat PAV ataskaitą papildome WindPro sugeneruotomis vertinimo ataskaitomis.

Kaip minėta aukščiau teiktuose atsakymuose Lietuvoje triukšmas reglamentuojamas higienos norma 33:2011 „Triukšmo ribiniai dydžiai gyvenamuosiuose ir visuomeninės paskirties pastatuose bei jų aplinkoje“. Ši higienos norma nustato stacionarių triukšmo šaltinių skleidžiamo triukšmo ribinius dydžius gyvenamuosiuose ir visuomeninės paskirties pastatuose bei jų aplinkoje ir taikoma vertinant triukšmo poveikį visuomenės sveikatai. Neviršijant ribinių verčių reikšmingas neigiamas poveikis visuomenės sveikatai nėra nustatomas, kitu atveju – jeigu vertės yra viršijamos, turi būti parenkamos ir taikomos triukšmo mažinimo priemonės iki tokių verčių, kurios leistinos pagal minėtą higienos normą.

PAV ataskaitoje patikslintas triukšmo ir šešėliavimo modeliavimas remiantis atnaujinta informacija – atsižvelgiant į vertinimo rezultatus ir siūlomą sumažinti planuojamų VE kiekį iki 45 VE.

Į prašymą atsižvelgta iš dalies.

Pastaba Nr. 13.3. Ataskaitoje netinkamai įvertintas šešėlių poveikis ir mastas

Įvertinus pasaulinę praktiką [48], nustatyta, kad daugelyje Europos šalių nėra teisinių taisyklių, pagal kurias būtų normuojama VE šešėliavimo įtaka gretimų gyventojams. Yra rekomenduojama, kad VE menčių rotacijos sukeltas šešėliavimas neviršytų 30 val./metus arba 30 min./dieną zonoje iki 500 m nuo VE. Minėtos rekomendacijos yra paremtos ES finansuojamos organizacijos PREDAC (European Actions for Renewable Energies) tyrimais ir geriausia praktika pagal Belgijos, Danijos, Prancūzijos, Nyderlandų bei Vokietijos patirtį.” (248 psl.) - jei nėra reglamentuota Lietuvoje, kodėl taikoma?

Atsakymas į pastabą Nr. 13.3. Šešėlių poveikis Lietuvoje nereglamentuojamas, t. y. nėra teisinio dokumento aiškiai įvardijančio kokios ribinės vertės negali būti viršijamos, siekiant nesukelti neigiamo poveikio visuomenės sveikatai. Nepaisant to, PAV rengėjai, atsižvelgdami į Aplinkos apsaugos agentūros rekomendacijas

naudoti Vokietijoje patvirtintą metodiką, vertina šešėlių mirgėjimo poveikį, šis vertinimas pateiktas PAV ataskaitoje, taip pat numatytos ir šio poveikio mažinimo priemonės.

Pastaba Nr.13.3. *Be to, šešėliavimo schemos ir modeliavimas atlikti netinkamai (5 grafinis priedas). Pvz., į šešėlių (mirgėjimo zoną) praktiškai nepatenka visa Juodiškių gyvenvietė, nors nuo vėjo elektrinės B2 iki dalies Juodiškių gyvenvietės, Magūnų kaimo, nėra jokių gamtinių kliūčių (pvz., miško, 88 kalvų), vėjo elektrinės ir jų besisukančios mentys iškilę gerokai aukščiau virš miško medžių viršūnių. Taip pat visa Juodiškių gyvenvietė, Magūnų kaimas neišvengiamai bus veikiami iš priešingos pusės kitų vėjo elektrinių: B27, BN95, B1. Todėl neaišku kodėl šios gyvenvietės neįeina į šešėliavimo daugiau kaip 30 val. per metus zoną. Iš esmės analogiška situacija su Anciūnų gyvenvieta, kuri iš visų pusių apsupta vėjo elektrinių (BK96, BK51, BK93), tačiau šešėliavimo zonos baigiasi ties gyvenvietės ribomis nesant tam jokio objektyvaus paaiškinimo. Grafiniame priede Nr. 5 nurodyti ir skaičiai pažymėti „artimiausi gyvenamieji ir/ar visuomeniniai pastatai“, tačiau nėra aiškūs šių objektų adresai, ar jie tikrai yra artimiausi. Be to, šešėliavimas dėl tam tikrų gamtinių kliūčių, į kurias, akivaizdu, kad neatsižvelgta modeliuojant, gali būti didesnis netgi ne artimiausiuose geografiškai, o tolimesniuose gyvenamuosiuose pastatuose, iki kurių nuo vėjo elektrinės plyti plynas laukas.*

Atsakymas į pastabą Nr. 13.3. PAV ataskaitoje patikslintas 4.10.2.1.4 skyrius ir 5 grafinis priedas. Į pastabą atsižvelgta.

Pastaba Nr.13.3. *Ataskaitoje (247 lape) nurodoma, kad Tam tikromis geografinėmis, paros periodo sąlygomis saulės spinduliai krenta už rotoriaus ir meta šešėlį. Besisukančios mentės sukelia staigią šviesos ir tamsos kaitą metamo šešėlio zonoje, kurios dažnis priklauso nuo menčių sukimosi greičio. Pastarąjį lemia vėjo greitis bei rotoriaus dydis ir tipas. Kuomet šešėlis krenta ant gyvenamųjų pastatų, šešėlių mirgėjimas gali trikdyti gyventojų gyvenimą. Šešėliai susidaro šiaurės kryptimi nuo VE. Šešėlio susidarymas pavaizduotas 4.10.2.1.4.1 pav.*

Abejonių kelią Ataskaitoje nurodyta prielaida (ja remiasi rengėjai) (247 lapas), kad Šešėliai susidaro šiaurės kryptimi nuo VE.

Atsakymas į pastabą Nr. 13.3. PAV ataskaitoje patikslintas 4.10.2.1.4 skyrius. Į pastabą atsižvelgta.

Pastaba Nr.13.3. *Ataskaitos 248 lape nurodyta, kad Lietuvoje leistina VE sukeliama šešėliavimo trukmė teisės aktais nėra reglamentuota. Įvertinus pasaulinę praktiką [48], nustatyta, kad daugelyje Europos šalių nėra teisinių taisyklių, pagal kurias būtų normuojama VE šešėliavimo įtaka gretimybų gyventojams. Yra rekomenduojama, kad VE menčių rotacijos sukiamas šešėliavimas neviršytų 30 val./metus arba 30 min./dieną zonoje iki 500 m nuo VE. Minėtos rekomendacijos yra paremtos ES finansuojamos organizacijos PREDAC (European Actions for Renewable Energies) tyrimais ir geriausia praktika pagal Belgijos, Danijos, Prancūzijos, Nyderlandų bei Vokietijos patirtį. Taigi ataskaitos rengėjas priėmė sprendimą ne pats įvertinti (atlikti tyrimus) galimą VE šešėliavimo (mirgėjimo) poveikį žmonių sveikatai, bet pasiremti „pasauline praktika“. Pasauline praktika ataskaitos rengėjas laiko (jo duodama nuoroda – skaičius 48, reiškia dokumento gale nurodytus šaltinius) dokumentą - „Hinweise zur Ermittlung und Beurteilung der optischen Immissionen von*

Windenergieanlagen“. WEA-Shattenwurf-Hinweise;“ suinteresuota visuomenė neturi galimybės įvertinti ataskaitoje pateiktų duomenų atitiktis šiam pasaulinę praktiką apibendrinančiam dokumentui. Visų pirma todėl, kad jis nepateiktas, antra – jis neprieinamas lietuvių kalba.

Atsakymas į pastabą Nr. 13.3. Norime pažymėti, jog Lietuvos Respublikoje PAV procedūros yra įgyvendinamos vadovaujantis PAV įstatymu ir jo nuostatas įgyvendinančiais poįstatyminiais teisės aktais. PAV įstatymas ir jį įgyvendinantys teisės aktai yra suderinti su esminius šio proceso principus nustatančiais tarptautiniais teisės aktais, t. y. 2011 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/92/ES dėl tam tikrų valstybės ir privačių projektų poveikio aplinkai vertinimo ir Jungtinių Tautų konvencija dėl teisės gauti informaciją, visuomenės dalyvavimo priimant sprendimus ir teisės kreiptis į teismus aplinkosaugos klausimais.

Atkreipiame dėmesį į tai, jog nei PAV įstatymas, nei Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2017 m. spalio 31 d. įsakymu Nr. D1-885 „Dėl Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo tvarkos aprašų patvirtinimo“ patvirtintas Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo dokumentų rengimo tvarkos aprašas nenumato pareigos PAV ataskaitos rengėjui versti ir PAV subjektams bei visuomenei teikti PAV metu naudotą literatūra ar šaltinius. Priešingai, Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo dokumentų rengimo tvarkos aprašo 17.18 p. aiškiai numato, jog PAV ataskaitoje yra pateikiamas literatūros ir informacijos šaltinių, kuriais naudotasi vertinant poveikį ir rengiant PAV ataskaitą, sąrašas.

Tuo tarpu Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikoje yra išaiškinta, jog vien ta aplinkybė, kad dalis ataskaitos informacijos buvo pateikta ne valstybine kalba, nereiškia, jog yra varžoma visuomenės teisė į informaciją[1]. Papildomai atkreipiame dėmesį į tai, jog laikantis teisės aktų reikalavimų PAV ataskaita yra rengiama kvalifikuotų specialistų, kurie PAV ataskaitoje aiškiai pateikia vykdytų šešėliavimo modeliavimų metodologijos aprašymus bei pateikia visus tyrimų rezultatus pagrindžiančius dokumentus, todėl nėra pagrindo abejoti atliktų tyrimų teisingumu.

Atsižvelgiant į aukščiau išdėstytas aplinkybes galima daryti pagrįstą išvadą, jog: (i) vien ta aplinkybė, kad PAV metu naudojama mokslinė literatūra yra užsienio kalba, nesudaro pagrindo teigti, jog yra pažeidžiama visuomenės teisė gauti informaciją; (ii) PAV ataskaitos rengėjai neturi pareigos išversti ir visuomenei teikti tyrimams naudojamų literatūros šaltinius.

Taip pat norime atkreipti dėmesį į tai, jog PAV įstatymo 6 str. 1 d. 1 p. numatyta, kad atsakingoji institucija (t. y. Aplinkos apsaugos agentūra) nagrinėja ir vertina PAV ataskaitas. Be kita ko, pagal to paties straipsnio 4 d. 2 p. PAV subjektai pagal kompetenciją taip pat nagrinėja ir vertina PAV dokumentus. Taigi galiojantys teisės aktai užtikrina veiksmingą PAV ataskaitos peržiūros ir vertinimo procedūrą, kurios metu specialių žinių turintys ekspertai įvertina PAV ataskaitos rengėjo atliktus tyrimus, naudotą literatūrą ir turi galimybę pateikti motyvuotas pastabas ir komentarus PAV ataskaitai. UAB „Sweco Lietuva“, kaip PAV ataskaitos rengėjas, nuosekliai ir išsamiai įvertins visus PAV subjektų pateiktus pastebėjimus (jei tokių būtų).

Pagal PAV įstatymo 6 str. 6 d. suinteresuota visuomenė aplinkos ministro nustatyta tvarka dalyvauja PAV procesuose, teikia pasiūlymus dėl PŪV ir jos poveikio aplinkai vertinimo. Turint konkrečių pasiūlymų dėl PŪV ir jos PAV maloniai kviečiame juos pateikti teisės aktų nustatyta tvarka.

Pastaba Nr. 13.3. Pateiktoje PAV ataskaitoje nurodyta (248 lapas), kad Planuojamų VE sukeliama šešėlių mirgėjimo modeliavimas atliktas kompiuterine programa WindPRO (versija 3.6). WindPRO modelis, remiantis įvesties duomenimis, apskaičiuoja vienos ar keleto VE generuojamą šešėlių mirgėjimo plotą, pasirenkant laiko intervalą: minutes per dieną; valandas per metus; dienas per metus. Ataskaitoje pateikta apibendrinta informacija apie tai, kokie duomenys buvo įvesti į šią modeliavimo programą. Pagal tokią informaciją neįmanoma patikrinti modeliavimo rezultatų teisingumo. Abejonių kelią Ataskaitoje nurodyta prielaida (ja remiasi rengėjai) (247 lapas), kad Šešėliai susidaro šiaurės kryptimi nuo VE. Visuotinai žinoma, kad pietų metu šešėliai yra trumpiausi. Tuo tarpu rytiniai ir vakariniai šešėliai yra ilgiausi. Akivaizdu, kad toks modeliavimas nekelia pasitikėjimo. Kaip jau minėta, PAV ataskaitoje nepateikus kiekvieno (kiekvienos VE) modeliavimo įvesties duomenų neįmano patikrinti šių modeliavimo išvadų teisingumu. Pažymėtina, kad nurodyta modeliavimo programa gali generuoti visą modeliavimo protokolą, kuriame be rezultatų matosi modeliavimą atlikusio asmens įvesti pirminiai duomenys (sąlygos) (atstumai, šešėliai, esantis (ar nesantis) miškas ar želdinai ir kita). Apribojus tokios informacijos prieinamumą pažeidžiam suinteresuotos visuomenės teisė gauti informaciją bei dalyvauti sprendimų priėmimo. Gyventojai neturi jokios galimybės patikrinti atliktų modeliavimų teisingumą.

Atsakymas į pastabą Nr. 13.3. Šešėlių mirgėjimo modeliavimo ataskaitas su įvesties duomenimis ir gautais rezultatais ties vertintais gyvenamosios paskirties pastatais kiekvienai PŪV alternatyvai atskirai priemonėmis galima rasti čia: <https://drive.google.com/drive/folders/1xH7tVX1Lwx2e9kQDHsvJD1D5NNHdW2Yu?usp=sharing>. Taip pat PAV ataskaita papildyta ? tekstinio priedu su modeliavimo įvesties duomenimis ir gautais rezultatais.

Pažymėtina, kad atliekant PŪV PAV šešėlių mirgėjimo vertinimą yra remiamasi Vokietijos metodinėmis rekomendacijomis (PAV ataskaitos literatūros sąrašė Nr. 48), kurios yra rekomenduojamos Aplinkos apsaugos agentūros specialistų.

Pastaba Nr. 13.3. Pateikti VE modeliavimo programos išrašus (protokolus) kuriuose be kitos informacijos būtų pateiktį visi įvesties duomenys konkrečioje VE, konkrečioms gyvenamiesiems namams.

Atsakymas į pastabą Nr. 13.3. Žiūrėti atsakymą aukščiau.

Pastaba Nr. 13.3. Sudaryti galimybę suinteresuotai visuomenei teikti pastabas bei dalyvauti viešame PAV ataskaitos svarstyme, kai jai bus pateiktas kiekvienos VE modeliavimo protokolai su visais įvesties duomenimis. Tai yra atidėti viešą PAV ataskaitos svarstymą (numatytas 2024 03 13) arba organizuoti papildomą viešą svarstymą sudarant galimybę suinteresuotai visuomenei tinkamai (susipažinus su visais dokumentais) jame dalyvauti ir užduoti jai rūpimus klausimus.

Atsakymas į pastabą Nr. 13.3. Žiūrėti atsakymą aukščiau.

Pastaba Nr. 13.3. Pateikti (viešai paskelbti) PAV ataskaitos (288 lapas) 48 nuorodoje minimą dokumentą 48. „Hinweise zur Ermittlung und Beurteilung der optischen Immissionen von Windenergieanlagen“. WEA-Shattenwurf-Hinweise; lietuvių kalba.

Atsakymas į pastabą Nr. 13.3. Žiūrėti atsakymą aukščiau.

Pastaba Nr.13.3. Ataskaitos dalyje apie šešėlis sakoma, kad Atsižvelgiant į tai, yra reikalinga atitinkamose planuojamose VE įdiegti šešėlių mirgėjimo poveikį mažinančią priemonę „angl., anti-flickering system“. Ši priemonė užtikrina, kad specialių sensorių ir programinės įrangos dėka būtų kontroliuojamas VE rotoriaus sukimosi greitis ir menčių sukeliamas šešėlių mirgėjimas gyvenamuosiuose pastatuose neviršytų 30 val./metus. Ši kontrolės sistema sustabdo VE, kai įdiegtų 90 sensorių išmatuotos reikšmės viršija taikomas vertes. Po sustabdymo VE paleidžiama automatiškai praėjus ne mažiau kaip 10 min, kai esamos apšvietimo sąlygos neleidžia susidaryti intensyviai šešėlių mirgėjimui. Ataskaitoje neįvardintas nei šios priemonės gamintojas ar jo techniniai parametrai. Įvairiuose straipsniuose pasisakoma, kad šių programų vėjo elektrines eksploatuojantys asmenys netaiko, net kai jos buvo paminėtos PAV dokumentuose, nes dėl jų taikymo jie prarastų daug generuojamos galios. Labiau apsimoka bylinėtis dėl gyventojų skundų (dėl neišjungimo) nei jas išjungti. Todėl toks lakoniškas pasisakymas ataskaitoje kelia pagrįstas abejones dėl šios priemonės efektyvumo ir taikymo.

Atsakymas į pastabą Nr. 13.3. Visų pirma reikia pažymėti, jog šešėliavimo mažinimo sistemos vėjo elektrinėse yra įrengiamos pačių vėjo elektrinių gamintojų. Šiame vėjo elektrinių parko planavimo etape konkretus vėjo elektrinių gamintojas nėra pasirinktas, PAV procese analizuojami trys skirtingi rinkoje prieinami vėjo elektrinių modeliai (PAV ataskaitos 3.2.2.1 lentelė). Kaip nurodyta PAV ataskaitos 3.2.2 skyriuje, įgyvendinant techninius sprendinius, pasikeitus vėjo elektrinių modelių pasiūlai rinkoje, galimas ir kitų modelių pasirinkimas užtikrinant, jog nebus viršijami PAV ataskaitoje nagrinėtų modelių maksimalūs parametrai ir PAV metu vertintas galimas poveikio mastas.

Atsižvelgiant į nurodytą paaiškiname, jog šiame vėjo elektrinių parko planavimo etape nėra galimybės pateikti konkrečių duomenų apie šešėliavimo mažinimo sistemą, nes vėjo elektrinės gamintojas dar nėra pasirinktas. Bet kokiu atveju, įgyvendinus PAV procedūras planuojamos ūkinės veiklos organizatorius bus įpareigotas užtikrinti atitiktį PAV metu nustatytoms šešėliavimo vertėms gyvenamojoje aplinkoje, t. y. pasirinkti ir įdiegti tokią technologiją, kuri užtikrintų parametrus, įvertintus PAV procedūrų metu.

Pastaba Nr. 13.3. Pateikti išsamią šešėlių mirgėjimo poveikį mažinančios priemonės „angl., anti-flickering system“ techninę dokumentaciją (įskaitant ir produkto sertifikavimą patvirtinančius dokumentus);

Atsakymas į pastabą Nr. 13.3. Žiūrėti atsakymą aukščiau.

Pastaba Nr. 13.3. Nurodyti, kuriose konkrečiai VE jos bus diegiamos;

Atsakymas į pastabą Nr. 13.3. Informacija apie konkrečias VE, kurioms turėtų būti taikoma ši priemonė pateikta PAV ataskaitos 4.10.2.1.4 skyriaus poskyryje Šešėlių mirgėjimo sumažinimo/kompensavimo priemonių parinkimas (šiuo metu šešėliavimo ir triukšmo vertinimas atnaujintas pagal sumažintą VE skaičių - 45 vnt.)

Apibendrinant planuojamų VE šešėlių mirgėjimo modeliavimo rezultatus su poveikio mažinimo technine priemone „anti-flickering system“ nustatyta, kad ją reikalinga įdiegti:

- **Alternatyvos A atveju** 43 VE – B1, B10, B13, B22, B24, B26, B27, B4, B42, B43, B45, B47-1, B48, B5-1, B54, B59, B6, B61, B63, B64, B72, B74, B75, B88, B89, B90, B97, BK11, BK58, BK86, BK93, BN101, BN23, BN28, BN29, BN57, BN65, BN95, P3, P4, P45, PN14, PN15. Įgyvendinant gretimybėse planuojamo 8 VE parko sprendinius

planuojama VE B87 turi būti numatyta su poveikio mažinimo technine priemone „anti-flickering system“.

- **Alternatyvos B atveju** 44 VE – B1, B10, B13, B22, B24, B26, B27, B42, B43, B45, B47-1, B48, B5-1, B54, B59, B6, B61, B62, B63, B64, B72, B74, B75, B87, B88, B89, B90, B97, BK11, BK58, BK86, BK93, BN101, BN23, BN28, BN29, BN57, BN65, BN95, P3, P4, P45, PN14, PN15;
- **Alternatyvos C atveju** 45 VE – B1, B10, B13, B22, B24, B26, B27, B4, B42, B43, B45, B47-1, B48, B5-1, B54, B59, B6, B61, B62, B63, B64, B72, B74, B75, B87, B88, B89, B90, B97, BK11, BK58, BK86, BK93, BN101, BN23, BN28, BN29, BN57, BN65, BN95, P3, P4, P45, PN14, PN15.

Pastaba Nr. 13.3. Pateikti informaciją kas vykdys šių priemonių naudojimo (netinkamo naudojimo) priežiūrą ir kokia atsakomybė numatyta jei VE nebus stabdomos naudojant (nenaudojant) šią programą

Atsakymas į pastabą Nr. 13.3. Atsižvelgiant į nurodytą paaiškiname, jog šiame VE parko planavimo etape nėra galimybės pateikti konkrečių duomenų apie šešėliavimo mažinimo sistemą, nes VE gamintojas dar nėra pasirinktas. Bet kokiu atveju, įgyvendinus PAV procedūras planuojamos ūkinės veiklos organizatorius bus įpareigotas užtikrinti atitiktį PAV metu nustatytoms šešėliavimo vertėms gyvenamojoje aplinkoje, t. y. pasirinkti ir įdiegti tokią technologiją, kuri užtikrintų parametrus, įvertintus PAV procedūrų metu.

Į prašymą atsižvelgta dalinai.

Pastaba Nr. 13.4. PAV ataskaitoje netinkamai įvertinti gyventojų nepasitenkinimas ir psichologiniai veiksniai.

Atsakymas į pastabą Nr. 13.4 Kaip minėta ankstesniuose atsakymuose visuomenės sveikata – kaip poveikio aplinkai vertinimo dalis yra vertinama remiantis Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo dokumentų rengimo tvarkos apraše pateiktomis rekomendacijomis dėl PAV ataskaitos struktūros ir apimtys.

Atsižvelgiant į skirtingą kiekvienos PŪV pobūdį, technologinius procesus, numatomas planuojamos ūkinės veiklos reikšmingas poveikis visuomenės sveikatai vertinant galimą tiesioginį ir netiesioginį PŪV sukeltų biologinių (parazitinių organizmų, virusai), cheminių (oro, dirvožemio, vandens taršos), fizikinių (triukšmo, infragarso, vibracijos, elektromagnetinių laukų, šilumos, šviesos) ir kitų (kvapų, šešėlių mirgėjimo) veiksnių poveikį visuomenės sveikatai, aplinkos elementų ir visuomenės sveikatos tarpusavio sąveikai. Tvarkos apraše nėra reikalavimo atlikti gyventojų apklausą ir nuomonės tyrimą, taip pat įvertinti VE ar bet kokios kitokios PŪV ilgalaikį poveikį socialinei ir gyvenamajai aplinkai, psichologinei būklei, kitiems gyventojams svarbiems stabilumą užtikrinantiems gėriams, o gautų duomenų pagrindu atlikti ekspertinį poveikio gyventojų psichologinei būklei ir socialinei gerovei vertinimą.

Pastebėtina, kad remiantis teismų praktika sprendžiant panašius ginčus dėl PŪV įtakos / poveikio vertinimo proceso teisėtumo, veiksniai, kuriais remiantis PŪV įtaka / poveikis turi būti vertinamas, įskaitant poveikį visuomenės sveikatai, yra apibrėžti teisės aktais. Nesant teisės aktų nuostatų, įpareigojančių atlikti

vertinimą naudojant tam tikrus veiksnius (kaip, kad analizuojamu atveju), toks vertinimas yra neprivalomas¹.

Per PAV ataskaitos viešinimo laikotarpį PAV ataskaitos rengėjas iš suinteresuotos visuomenės gavo 415 raštų su papildomais klausimais ir pastabomis. PAV ataskaitos 4.10 sk. „Visuomenės sveikata“ 4.10.2.2 potemė „Ekonominiai, socialiniai, psichologiniai veiksniai“ papildoma minėta informacija. Suinteresuota visuomenė PAV ataskaitos viešinimo periodu aiškiai deklaravo savo nuomonę ir poziciją, kuri ateityje gali keistis arba išlikti tokia pati. Atsižvelgiant į suinteresuotos visuomenės motyvuotus pasiūlymus PŪV organizatorius ir PAV rengėjas tikslina PAV ataskaitą (šiuo metu siūloma sumažinti planuojamų VE skaičių iki 45 vnt.).

Tai pat, Pranešimo apie poveikio aplinkai vertinimo pradžią viešinimo laikotarpiu suinteresuota visuomenė taip pat išreiškė savo nuomonę – buvo gauti 37 (iš jų – 10 per teisės aktuose numatytą laiką) pasiūlymai, todėl PAV ataskaitos 4.10 sk. „Visuomenės sveikata“ 4.10.2.2 potemėje „Psichologiniai veiksniai“ ši informacija buvo teikiama. Psichologiniai aspektai yra susiję, ne tik su viešinamos informacijos sklaida, bet ir su galimu neigiamu poveikiu visuomenės sveikatai, todėl tame pačiame poskyryje minėtos ankstesniuose skyriuose ir skirsniuose pateikta analizė dėl veiklos atitikimo teritorijoje galiojantiems TPD, kitų rizikos veiksnių visuomenės sveikatai poveikio, numatytų Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo tvarkos apraše, o tai yra teisėtas pagrindas išvadoms dėl planuojamos ūkinės veiklos suformuoti. Visuomenės nepasitenkinimas dėl planuojamos ūkinės veiklos yra galimas, tačiau įgyvendinus visas poveikį mažinančias ir kompensacines priemones (PAV ataskaitos 4.10.3 potemė „Reikšmingo neigiamo poveikio išvengimo, sumažinimo ir/ar kompensavimo priemonės“), ekonominių, socialinių ir psichologinių veiksnių reikšmingas neigiamas poveikis dėl PŪV nenumatomas visų PŪV alternatyvų atveju.

Atkreipiame dėmesį, kad PŪV organizatoriui neįgyvendinus kompensacinių priemonių, kurios išvardintos atitinkamuose PAV ataskaitos skyriuose, taip pat nesusitarus su gyventojais (žemės sklypų savininkais), t. y. nesudarant su teisės aktuose įvardintais asmenimis susitarimų dėl atitikties visuomenės sveikatos saugos reikalavimams užtikrinimo, ar dėl faktiškai patirtų išlaidų, susijusių su pradėtomis vykdyti procedūromis, atlyginimo tuo atveju, kai nėra galimybės užtikrinti atitikties sveikatos saugos reikalavimams, vėjo elektrinės negalės būti statomos. Kita vertus, įgyvendinus visas poveikį mažinančias ir kompensacines priemones, reikšmingo neigiamo poveikio dėl PŪV būtų išvengta.

Atsižvelgiant į išdėstyta, neturime pagrindo tenkinti analizuojamo Jūsų prašymo.

Pastaba Nr. 14. Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos įstatymo pažeidimas rengiant PAV ataskaitą.

Atsakymas į pastabą Nr. 14. Norime pažymėti, jog Lietuvos Respublikoje PAV procedūros yra įgyvendinamos vadovaujantis PAV įstatymu ir jo nuostatas įgyvendinančiais poįstatyminiais teisės aktais. PAV įstatymas ir jį įgyvendinantys teisės aktai yra suderinti su esminius šio proceso principus nustatančiais tarptautiniais teisės aktais, t. y. 2011 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/92/ES dėl tam tikrų valstybės ir privačių projektų poveikio aplinkai vertinimo ir Jungtinių Tautų konvencija dėl teisės gauti informaciją, visuomenės dalyvavimo priimančias sprendimus ir teisės kreiptis į teismus aplinkosaugos klausimais.

¹ Žiūr. pvz. Regionų administracinio teismo 2020 m. liepos 17 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. e13-3229-342/2020 79 punktą.

Atkreipiame dėmesį į tai, jog nei PAV įstatymas, nei Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2017 m. spalio 31 d. įsakymu Nr. D1-885 „Dėl Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo tvarkos aprašų patvirtinimo“ patvirtintas Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo dokumentų rengimo tvarkos aprašas nenumato pareigos PAV ataskaitos rengėjui versti ir PAV subjektams bei visuomenei teikti PAV metu naudotą literatūrą ar šaltinius. Priešingai, Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo dokumentų rengimo tvarkos aprašo 17.18 p. aiškiai numato, jog PAV ataskaitoje yra pateikiamas literatūros ir informacijos šaltinių, kuriais naudotasi vertinant poveikį ir rengiant PAV ataskaitą, sąrašas.

Tuo tarpu Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikoje yra išaiškinta, jog vien ta aplinkybė, kad dalis ataskaitos informacijos buvo pateikta ne valstybine kalba, nereiškia, jog yra varžoma visuomenės teisė į informaciją². Papildomai atkreipiame dėmesį į tai, jog laikantis teisės aktų reikalavimų PAV ataskaita yra rengiama kvalifikuotų specialistų, PAV ataskaitos tekstas yra parengtas valstybine kalba.

Pažymime, kad PAV ataskaitos rengėjai neturi pareigos išversti ir visuomenei teikti tyrimams naudojamų literatūros šaltinius.

Atsižvelgiant į aukščiau išdėstytas aplinkybes, Jūsų pasiūlymas PAV ataskaitoje nurodytus šaltinius pateikti lietuvių kalba yra atmestas.

Pastaba Nr. 15. PAV ataskaitoje nepateikti teiginius pagrindžiantys dokumentai

Atsakymas į pastabą Nr. 15. PŪV neigiamo poveikio paukščiams ir šikšnosparniams išvengimo ir mažinimo priemonės parinktos ir numatytos PAV ataskaitos 4.6.3 skyriaus 4.6.3.1 lentelėje ir 4.6.6.3.1 pav. PAV ataskaitoje nėra numatytos tokios kompensacinės priemonės kaip „numatytas ankštinių, grūdinių kultūrų ribojimas teritorijoje“.

Pastaba Nr. 16. PAV ataskaitoje neįvertintas monitoringo būtinumas

Atsakymas į pastabą Nr. 16. PŪV monitoringo teisinis reglamentavimas, poreikis ir apimtys yra pateiktos PAV ataskaitos 4.13 skyriuje. Poveikio paukščiams ir šikšnosparniams monitoringo apimtys nurodytos minėtame skyriuje, o stebėseną turi būti atliekama pagal parengtą ir su AAA suderintą monitoringo programą ir vadovaujantis Detalių vėjo elektrinių reikšmingo neigiamo poveikio paukščiams ir šikšnosparniams kriterijų, reikšmingo neigiamo poveikio paukščiams ir šikšnosparniams prevencijos ir mažinimo priemonių taikymo ir tyrimų reikalavimų aprašo IV sk. ir 4 bei 5 priedo reikalavimais.

Atkreipiame dėmesį, kad nesusitarus su gyventojais (žemės sklypų savininkais), t. y. nesudarant su teisės aktuose įvardintais asmenimis susitarimų dėl atitikties visuomenės sveikatos saugos reikalavimams užtikrinimo, ar dėl faktiškai patirtų išlaidų, susijusių su pradėtomis vykdyti procedūromis, atlyginimo tuo atveju, kai nėra galimybės užtikrinti atitikties sveikatos saugos reikalavimams, VE negalės būti statomos.

Remiantis visuomenės saugą reglamentuojančiais teisės aktais, taip pat ir pasirašytais susitarimais pagal Lietuvos Respublikos atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo 49 str. nuostatas, PŪV organizatorius vykdamas ūkinę veiklą turės užtikrinti atitiktį visuomenės sveikatos saugos reikalavimams.

Institucija, atsakinga už planuojamos ūkinės veiklos skleidžiamo triukšmo ir kitų rizikos veiksnių kontrolę – Nacionalinis visuomenės sveikatos centras (toliau –

² Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2014 m. sausio 27 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A492-1890/2013

NVSC). Tiriant gyventojų skundus, pranešimus ar prašymus, NVSC funkcijas apibrėžia Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos priežiūros įstatymo 15 straipsnio 2 punkto nuostatos, pagal kurias NVSC kompetencija - pagal asmenų prašymus, pranešimus, skundus vykdyti visuomenės sveikatos saugos reglamentų (higienos normų), kurių kontrolė nėra pavesta kitiems viešojo administravimo subjektams, laikymosi kontrolę (valstybinę visuomenės sveikatos saugos kontrolę) pagal sveikatos apsaugos ministro nustatytą kontroliuojamų sričių sąrašą. Nustatius vykdomos veiklos pažeidimus – surašomas administracinio teisės pažeidimo protokolas, vėliau seka administracinės nuobaudos vykdymas, termino pažeidimams pašalinti nustatymas, veiklos organizatorius turi pašalinti pažeidimus, siekiant įsitikinti, kad pažeidimas pašalintas - kontroliuojanti institucija atlieka grįžtamąją kontrolę.

PAV ataskaitos monitoringo (stebėsenos) dalis papildyta minėta informacija.

Į prašymą atsižvelgta iš dalies.

Pastaba Nr. 17. Kiti esminiai PAV ataskaitos netikslumai ir klaidos

PAV ataskaitoje nurodyti klaidinantys (tikrovės neatitinkantys) atstumai iki gyvenamųjų namų. B20-1 PAV nurodyta 457 m iki Pajuodžių 2 nors iki Drazdiškių vs. 1 yra tik 143 m. (Žr. 1 priedą).

Atsakymas į pastabą Nr. 17. PAV ataskaitoje nurodytas atstumas iki gyvenamosios paskirties pastato adresu Pajuodžių k. 2 yra teisingas. Adresu Drazdiškių vs. 1 yra registruotas kitos paskirties žemės sklypas, kurio naudojimo pobūdis yra mažaaukščių gyvenamųjų namų statybos, minėtas sklypas nuo planuojamos VE B20-1 būtų už 141 m. PŪV organizatorius atsižvelgdamas į vertinimo rezultatus nusprendė neplanuoti VE B20-1.

Informacija PAV ataskaitoje patikslinta.

Prašome atlikti PŪV Natura 2000“ teritorijoms reikšmingumo nustatymą pagal Planų ar programų ir planuojamos ūkinės veiklos įgyvendinimo poveikio įsteigtoms ar potencialioms „Natura 2000“ teritorijoms reikšmingumo nustatymo tvarkos aprašą (2006 m. gegužės 22 d aplinkos ministro įsakymas. Nr. D1-255)

Atsakymas į pastabą Nr. 17. Vadovaujantis 2006 m. gegužės 22 d. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymu Nr. D1-255 „Dėl Planų ar programų ir planuojamos ūkinės veiklos įgyvendinimo poveikio įsteigtoms ar potencialioms „Natura 2000“ teritorijoms reikšmingumo nustatymo tvarkos aprašo patvirtinimo“ patvirtinto Planų ar programų ir planuojamos ūkinės veiklos įgyvendinimo poveikio įsteigtoms ar potencialioms „Natura 2000“ teritorijoms reikšmingumo nustatymo tvarkos aprašo 29 p. nuostatomis, **tais atvejais, kai planuojama ūkinė veikla yra įtraukta į Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymo 1 priedą, tai reikšmingumo nustatymo procedūros pagal šį Tvarkos aprašą neatliekamos.** Poveikio reikšmingumas įsteigtoms ar potencialioms „Natura 2000“ teritorijoms nustatomas atliekant privalomą poveikio aplinkai vertinimą. <...>.

Atkreipiame dėmesį, kad Buveinių apsaugai svarbios teritorijos (toliau – BAST) Alionių pelkė (LTSIR0003) įsteigta 2005-08-31, steigimo tikslas: 3160 Natūralūs distrofiniai ežerai, 7110 Aktyvios aukštapelkės, 7140 Tarpinės pelkės ir liūnai, 9010 Vakarų taiga, 9020 Plačialapių ir mišrūs miškai, 9050 Žolių turtingi eglynai, 9080 Pelkėti lapuočių miškai, 91D0 Pelkiniai miškai, 91E0 Aliuviniai miškai. Buveinių apsaugai šios svarbios teritorijos ribos sutampa su Alionių valstybinio telmologinio draustinio ribomis. Alionių telmologinio draustinio steigimo tikslas:

išsaugoti Aukštaičių-Sėlių moreninėms prieškalvėms būdingus stambius pelkėtus masyvus. Šalia esanti kita Buveinių apsaugai svarbi teritorija Alionių pelkė II (LTSIR0009) įsteigta 2022-11-30, steigimo tikslas: 9020 Plačialapių ir mišrūs miškai, 9080 Pelkėti lapuočių miškai, 91E0 Aliuviniai miškai. Pažymėtina, kad vadovaujantis Saugomų teritorijų valstybės kadastro duomenimis, BAST Alionių pelkė (LTSIR0003), BAST Alionių pelkė II (LTSIR0009) yra **buveinių apsaugai svarbios teritorijos (BAST), tačiau neišskiriamos kaip paukščių apsaugai svarbios teritorijos (PAST)** (PŪV vietai artimiausios saugomos gamtinės ir Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijos pateiktos PAV ataskaitos 4.7.1.1 lentelėje). Poveikis paukščiams, t.t. gyvenantiems ir minėtose teritorijose, įvertintas PAV ataskaitos 4.6 skyriuje. Poveikis saugomoms teritorijoms įvertintas PAV ataskaitos 4.7 skyriuje.

Prašome pateikti informaciją kiek šiuo metu PŪV organizatoriai yra rezervavę galios numatys šiam projektui.

Atsakymas į pastabą Nr. 17. Šiuo metu rezervuotų ir pateiktų paraiškų yra 300 MW galiai.

Prašome, detaliai atsakyti ir nurodyti konkrečius argumentus, bei motyvus, kuriais remiantis buvo atsisakyta kiekviena iš pirminiame plane numatytų VE.

Atsakymas į pastabą Nr. 17. PAV įstatymo 2 str. 13 d. įtvirtinta, kad pranešimas apie poveikio aplinkai vertinimo pradžią – planuojamos ūkinės veiklos organizatoriaus arba poveikio aplinkai vertinimo dokumentų rengėjo pranešimas apie pradedamą planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo procesą. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2017-10-31 įsakyme Nr. D1-885 „Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo tvarkos aprašas“ (toliau - Tvarkos aprašas) (galiojęs 2022-11-01 – 2023-05-23) 111 p. numatyta, kad pranešimas apie PAV pradžią rengiamas norint informuoti apie planuojamą ūkinę veiklą, kuriai pradedamas planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimas.

Atitinkamai, vadovaujantis tuo metu galiojančiais teisės aktų reikalavimais (t. y. 2017 m. spalio 31 d. įsakymu Nr. D1-885 patvirtintu Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo tvarkos aprašu) 2023-03-13 buvo paskelbtas pranešimas apie UAB „Žalia žemė“ planuojamo iki 117 vėjo elektrinių (VE) parko Alionių sen., Širvintų sen. ir Zibalų sen. Širvintų r. sav. Vilniaus apskr. teritorijoje statybos ir veiklos poveikio aplinkai vertinimo pradžią (toliau - Pranešimas).

Šiuo atveju Pranešime buvo nurodyta, kad planuojama pastatyti ir eksploatuoti iki 117 VE bei kartu su Pranešimu buvo pateikta preliminarai VE išdėstymo schema. Kitaip tariant, Pranešime buvo nurodyta preliminarai PŪV apimtis (mastas) ir vieta.

Nuo pranešimo apie PAV pradžią PAV įstatymo 9 str. 4 d. numatyti subjektai per įstatymo nustatytą terminą turėjo teisę teikti pasiūlymus dėl PŪV. PAV dokumentų rengėjas kartu su PŪV organizatoriumi gautų pasiūlymų įvertinimą pateikė PAV ataskaitoje (PAV įstatymo 9 str. 4 d.). Analogiško pobūdžio nuostatos yra numatytos ir Tvarkos apraše. Taigi, PAV proceso rezultatas yra įtvirtinamas PAV ataskaitoje, kurioje yra pateikiamos planuojamos PŪV vietos (įvertinus gautus pasiūlymus bei PAV ataskaitos išvadas, nustatytus rizikos faktorius bei kt.).

Konkrečiu atveju PŪV organizatorius, atžvelgdamas į suinteresuotos grupės interesus, gautus pasiūlymus, priėmė sprendimą atsisakyti dalies VE planavimo

ir planuojamų VE skaičių sumažino dar iki PAV ataskaitos rengimo pradžios. Tai buvo padaryta teisės aktų nustatyta tvarka, siekiant atsižvelgti į visų suinteresuotų subjektų interesus ir pasiekti optimalų rezultatą.

2024-03-13

Aplinkosaugos ir planavimo
skyriaus vadovas

Vytautas Belickas

Originalas nebus siunčiamas.